

Utorak, 4. jun 2002.
Svedok Frederik Kronig Abrahams (Frederick Cronig
Abrahams)
Svedok K-12

Svedok Agron Mehmeti (Agron Mehmeti)
Svedok Džemail Bećiri (Xhemail Beqiri)

Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću. Izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče, mi smo stigli do događaja u Donjem Obrinju (Obri e Ulet) koje ste vi opisali. U Gornjem Obrinju (Obri e Eperme), dakle u Gornjem Obrinju, vi ste bili u kontaktu sa KDOM (Kosovo Diplomatic Observer Mission), tačno?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Kontakt koji vi spominjete je bio tog jutra, 29. septembra. Pre nego što smo stigli u Gornje Obrinje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, pa to piše na strani sedam u trećem paragrafu vaše prve izjave da vas je o tome obavestio američki verifikator, da ste tu dobili informaciju. A da li ste tada obavili razgovor kada ste došli u Gornje Obrinje sa nekim očevicima događaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pre svega, nije tačno da je nas KDOM informisao. Mi smo potvrdili ovaj incident sa KDOM. Ali ja sam dobio podatak o tome da postoji nepotvrđeni izveštaj o ovome 28. septembra. Taj izveštaj je govorio o tome da je možda došlo do ubistava u selu Gornje Obrinje, a 29. septembra, pre puta u Drenicu (Drenice) gde je i dalje u toku bila ofanziva, moj kolega i ja zajedno sa novinarkom iz "Njujork Tajmsa" (New York Times) smo otišli u kancelariju KDOM-a da postavimo dva pitanja. Prvo je bilo da li se zapravo nešto desilo u Gornjem Obrinju i oni su odgovorili sa da, a da nam nisu dali nikakve detalje o tome, a drugo pitanje je bilo kojim putem da idemo da bismo izbegli mine. Zato što je prethodnog dana ili prethodna dva dana, mislim na 26. septembra, je kanadsko vozilo KDOM-a naletelo na minu. I mislim da je 29. ili 30. i vozilo Međunarodnog komiteta crvenog krsta (International Committee of the Red Cross) takođe naišlo na minu. I zato smo hteli da se potrudimo da se to ne desi i nama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa moje pitanje je bilo da li ste tada obavili razgovor u Gornjem Obrinju sa nekim očevicima događaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, naravno. Razgovarali smo sa svakim ko je mogao na neki način da nam pomogne i da razumemo šta se desilo. Oprostite, nisam shvatio da li ste vi mislili konkretno na KDOM?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ja sam vas za KDOM i pitao prethodno da ste od njih dobili, kako piše u vašoj izjavi, znači 28. septembra tu informaciju, a drugo pitanje koje sam vam sad postavio, da li ste razgovarali sa očevicima? Razumeo sam da ste odgovorili da, jeste, je li tako? E, pa sad vidite u vašoj izjavi na strani 7, to je prva izjava, kaže: "Neki od ljudi koji su nam ispričali šta se po njihovom mišljenju dogodilo su pobjegli kad je došla policija." Oni nisu bili očevici događaja, znači, vi ovde kažete da ste razgovarali sa ljudima koji nisu bili očevici događaja, dakle taj događaj niti ste videli vi, niti su videli oni sa kojima ste vi razgo-

varali, niti ste razgovarali sa nekima koji su to videli. Evo, da vas podsetim, to vam je pretposlednji paragraf na sedmoj strani, oni nisu bili očevici događaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, to je tačno. Niko nije direktno video ova ubistva, ali mi smo razgovarali sa ljudima koji su bili upoznati sa okolnostima vezanim za ubistva i mogli su da nam objasne šta se desilo pre tog trenutka i posle tog trenutka. Prema tome, mi smo mogli da rekonstruišemo taj događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali iz onoga što vi kažete da ste mogli da rekonstruišete, vi ste juče pomenuli da je u tim borbama oko Gornjeg Obrinja poginulo 14 policajaca. Ali to nesumnjivo ukazuje da su to bile ozbiljne i teške borbe?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Bez svake sumnje, u Gornjem Obrinju i oko njega je bilo borbi. Kao što sam ja juče spomenuo, OVK je imala štab u susednom selu, Likovcu (Likofc). Ali, po našem mišljenju koje je zasnovano na činjenicama, ništa od toga nije bilo relevantno za ubistvo porodice Delijaj (Delijaj). 21 član te porodice je ubijen, od toga 14 njih u šumi, kao što sam ja juče rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste to objasnili, da ne gubimo vreme na tome, to ste objasnili, ja hoću jednu stvar da razjasnim sa vama, a to je da ste vi jednostavno bez dokaza, čak i bez razgovora sa direktnim očevicima događaja, događaj u kome je poginulo 14 policajaca objasnili kao nekakav zločin srpskih snaga. Je li to tako ili nije?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Sve činjenice su nas navele na taj zaključak, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ja nisam mogao da ustanovim kakvim ste vi činjenicama raspolagali, pošto vi kao što vidite razgovarate sa ljudima koji nisu očevici događaja, a izvlačite zaključke. Da li možete da komentarišete, evo dobili su moji saradnici e-imejlom pismo jednog vašeg sugrađanina iz Njujorka (New York) koji se zove Džordž Tintor (George Tintor), dakle da li

možete da komentarišete ovo što on kaže: "Meni je bilo očigledno da je Abrahams radio u rukavicama sa NATO propagandistima da bi uprljao Srbe. Abrahams je dao izjavu Si-En-En (CNN) samo četiri dana posle početka bombardovanja i samo jedan dan pošto je američka vlada počela svoju propagandu o zverstvima i o genocidu na nedeljnim prepodnevnim emisijama u Americi. Čak i ako su tvrdnje Abrahamsa (Frederick Cronig Abrahams) tačne, bilo bi nemoguće nekom ko sedi u Njujorku da proveri dovoljno dokaza u tako kratkom i haotičnom vremenskom periodu, da bi iznosio tvrdnje koje on iznosi" A on govori o pismu koje je tada, znači, 28. marta kad ste vi...

SUDIJA MEJ: Dozvolite, gospodine Miloševiću, svedoku da na ovo odgovori. Vi njemu iznosite stvari na koje on treba da odgovori. Vi njemu postavljate pitanja, ali pre nego što to uradite, molim vas, recite nam ko je ovaj gospodin Džordž Tintor?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja na žalost, nisam upoznat sa tim imenom.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ko je ovaj Džordž Tintor?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa jedan sugrađanin njegov, Njujorčanin, ja sam upravo hteo da pročitam pismo koje je on uputio CNN-u u vezi sa ovim...

SUDIJA MEJ: Ne, neka svedok na to odgovori. Ukoliko je to uopšte korisno za Pretresno veće. Gledište nekog stanovnika Njujorka je da ste vi zajedno sa NATO-om učestvovali u kampanji ocrnjivanja Srba i zatim se takođe ovde kaže da, pošto ste se vi nalazili u Njujorku, bilo je nemoguće za vas da prikupite dovoljno dokaza o svemu tome. Prema tome, ovaj gospodin Tintor, ko god da je on, je naveo ove dve stvari i pošto vam je to pročitano naglas, treba vam pružiti mogućnost da se bavite time.

SVEDOK ABRAHAMS: Što se tiče toga da sam se ja nalazio u Njujorku, mogu samo da naglasim ono što sam rekao juče, a to je da smo mi vodili naše istraživanje na terenu. Ovaj izveštaj o ubistvima u Gornjem Obrinju je zasnovan na više od tri nedelje istraživanja. A to je slučaj i sa drugim izveštajima. Prema tome, mi smo strogo pazili da ne sedimo u Njujorku i da ne procenjujemo situaciju iz daljine. A što se tiče ove vrlo tesne i koordinisane zavere, mislim da je opet najbolji odgovor da ukažem na naše istraživanje. Naši izveštaji su kritikovali NATO, naš izveštaj o NATO je imao jedno drugo gledište nego nalazi Međunarodnog krivičnog suda o NATO-u, prelemenarne istrage koje je sprovelo Tužilaštvo i ja mislim da smo mi uravnoteženo dokumentovali to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako komentarišete ovo što je on napisao u pismu CNN-u, toga dana: "Fred Abrahams komentariše situaciju u Kosovu, gde sramno optužuje Srbe da su sistematski izvršavali zverstva protiv Albanaca, ali njegove optužbe nisu zasnovane na čvrstim dokazima, već na izveštajima aktivista ljudskih prava i novinara na Kosovu. Gospodin Abrahams je propustio da pomene da su ovi novinari, i aktivisti svi Albanci. On koristi ove izmišljene priče i izmišljene istorijske činjenice da bi podržavao sve ovo. Uopšteno gledano, prezentacija gospodina Abrahams je suviše 'glatka' i suviše rafinirana da bi delovala uverljivo. Čini se da je njegov glavni cilj da pomogne američkoj administraciji da opravda svoje bombardovanje Srbije. Predsednik Klinton (Bill Clinton) zna da bez ljudi kao što je gospodin Abrahams javna podrška za bombardovanje bi brzo iščezla". Nalazite da je ovo tačno što kaže Džordž Tintor u vreme kad vi iz Njujorka svedočite o ovome na Kosovu? Govorim vam....

SUDIJA MEJ: Molim vas, dozvolite svedoku da odgovori.

SVEDOK ABRAHAMS: Ja poštujem moje sugrađane, stanovnike Njujorka, ali ja ne znam ko je ta osoba koju vi sad navodite, ali ću ipak odgovoriti na njegove navode. Ja pre svega kategorički odbijam ove navode da smo mi optuživali Srbe za ova zverstva. To je

pogrešno prikazivanje naših nalaza. Mi smo optužili Vladu Srbije i Jugoslavije. Optužili smo i snage Srbije i Jugoslavije da su počinili prekršaje i to je jedna značajna razlika, i mi nismo napadali srpski narod ili celu naciju. Drugo, ovaj izveštaj "Po naređenju" (Under Orders) ima više od 60 strana fusnota. Svi drugi naši izveštaji su imali takođe veliku količinu fusnota. I ukoliko pogledate ovo, videćete da je velika većina fusnota nešto što se odnosi na razgovore na terenu. Mi navodimo mesto i datum svakog razgovora. Prema tome, jednostavno nije tačno da mi sedimo u našim kancelarijama i izmišljamo, smišljamo zverstva i koristimo informacije od lokalnih aktivista za ljudska prava i novinara. Naravno da bismo koristili njihove informacije kao neke smernice ili kao potvrdu nečega što smo i mi dokumentovali, ali ne bismo to koristili kao primarni izvor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kada navodite citate nekih osoba koje su značajne za svedočenje, odnosno kritikuju svedočenje svedoka, po meni bi ta kritika morala biti kredibilnija i moglo bi joj se više verovati ukoliko biste vi znali nešto više o toj osobi, i kada bi mogli nešto više o tome da kažete. Recimo, ovaj Džordž Tintor, kao što je rekao predsedavajući sudija, je jednostavno neki stanovnik Njujorka i bilo bi mnogo kredibilnije i mislim da bi vaša unakrsna ispitivanja ostavila mnogo jači utisak ukoliko biste vi mogli nešto da kažete o osobama čije citate ovde navodite. Mi ovde imamo gospodina Abrahamsa, a vi iznosite kritiku njegovog svedočenja i na to imate pravo. Ali, mi znamo ko je gospodin Abrahams. I ono što bih želeo da vam sugerišem je da u buduće kada imate ovakvu vrstu citata, onda kažete vašim saradnicima da vam kažu nešto malo više o osobama koje upućuju ovakvu vrstu kritike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala na sugestiji, mislim da je ovde najznačajnije što činjenice koje on navodi, dakle, koje gospodin Džordž Tintor navodi uopšte nisu sporne, i što su očigledne...

SUDIJA MEJ: Kakve činjenice, o kakvim činjenicama govorite, gospodine Miloševiću? To je niz navoda protiv svedoka. Ne radi se ni o kakvim činjenicama. Gospodine Abrahams, postoji i drugi deo citata ovog gospodina Tintora. To verovatno više ne možemo da vidimo ovde na transkriptu na ekranu, ali radilo se o sledećem. I ovo je verovatno jedna misao koju je usvojio i optuženi i trebalo bi vam dati mogućnost da na to odgovorite. Ovde se kaže da je vaša svrha vašeg rada bila da pomognete američkoj administraciji da opravdaju bombardovanje. Iznosi se ovakva tvrdnja i vama treba dati mogućnost da na to odgovorite.

SVEDOK ABRAHAMS: Časni Sude, ja odbacujem ovakvu tvrdnju, ja mislim da su naši izveštaji kritikovali američku spoljnu politiku. Mi smo zapravo glasno vikali i skretali pažnju o kršenjima ljudskih prava na Kosovu tokom devedesetih godina i niko u zapadnim prestonicama nije obratio pažnju na to, oglušili su se o naše izveštavanje. A zatim smo mi kritikovali i vođenje NATO bombardovanja, i naša organizacija Hjuman rajts voč (Human Rights Watch) nije nikada tražila da dođe do ovog bombardovanja. Mi smo pozivali na ekonomsku i političku akciju, odlučnu akciju, kako bi se zaustavila kršenja na Kosovu, ali smatram da naša kritika zapadnih vlada i NATO-a pruža najbolji odgovor na ovakvu tvrdnju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada govorim, gospodine Mej (May), o "činjenicama", mislim na činjenice da se informacije skupljaju iz druge ruke od takozvanih aktivista, novinara i tako dalje koji su bili uključeni u medijsku kampanju i medijski rat protiv Jugoslavije. Dakle, apsolutno se ne može taj kredibilitet prihvatiti. Molim vas, uzmite jedan drugi primer, evo, neka ovo komentariše gospodin Abrahams. Ovo je izveštaj od 29. januara. Njujork, piše vezano je za Račak (Recak): "Hjuman rajts voč je kategorički danas odbacio navode jugoslovenske Vlade da su žrtve napada na Račak od 15. januara bili vojnici OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), koji su poginuli u borbi ili civili koji su poginuli od usputne vatre". Kako je to moguće?

SUDIJA MEJ: Možete li nam reći odakle citirate to? Recite nam?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Citiram izveštaj istraživanja Hjuman rajts voča gde se kaže: "Istraga nalazi da su jugoslovenska Vlada i snage Jugoslavije krive za ratne zločine u Račku, Kosovo". Citiram njihov sopstveni izveštaj.

SUDIJA MEJ: Molim vas, recite nam o kom se tačno izveštaju radi da bismo mi mogli da ga nađemo? Gospodine Abrahams, da li vi možete da nam kažete o čemu se radi? Odnosi se na 29. januar?

SVEDOK ABRAHAMS: Da, to je u ovom izveštaju, časni Sude, na strani 76.

SUDIJA MEJ: Ovo je dokazni predmet 198, zar ne? Naslov je "Nedelja terora u Drenici".

SVEDOK ABRAHAMS: Tako je.

SUDIJA MEJ: U redu, znači, strana 76.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam da li je to taj, ja sam citirao ono što ovde piše. Dakle, vi sebi sa svojim aktivistima i novinarima dajete pravo da konstatujete da ste sproveli detaljnu istragu i da, kao što ovde piše, posle detaljne istrage organizacija je, kažem organizacija, mislim na Hjuman rajts voč, optužila snage specijalne policije i jugoslovensku vojsku za napadanje civila, mučenje zatvorenika i streljanje po kratkom postupku. Dokazi svedoče o tome da su vladine snage imale direktno naređenje da ubiju stanovnike sela starije od 15 godina. Sve što se posle pojavilo u vezi sa Račkom pokazalo je da je to bila prevara koju je organizovao Vilijem Voker (William Walker). I da ovo nije tačno. I da su stvarno poginuli pripadnici UČK.?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj, ja mislim da vi sada citirate saopštenja za štampu o našem izveštaju, je bio je zasnovan na našim istraživanjima na terenu. Kao što sam ja juče

rekao, konsultant Hjumen rajts voča po imenu Gordana Igrić je provela nedelju dana istražujući u Račku i oko Račka i sastavila je ovaj izveštaj na osnovu svog rada na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, moje pitanje je da li vi smatrate da je Hjumen rajts voč koristeći aktiviste i novinare mogao sebi da pribavi pravo da govori o ocenama o tome da li je reč o zločinu ili ne, da li je reč o krivici, čijoj krivici i tako dalje?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, mi ne bi zasnivali naše nalaze na radu novinara ili aktivista. Mi zasnivamo naše nalaze na našem istraživanju na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli da se, kad sam vas pitao o finansiranju Hjuman rajts voča, svaka donacija preko 5.000 dolara posebno registruje, upisuje i vodi i pravi se jedan, rekao bih, prilično veliki budžet. Je li tako?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se slažete da čovek mora da bude ne samo bogat, već prilično bogat, ako može da daje donacije preko 5.000 dolara za jednu ovakvu organizaciju?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pa ili prilično bogat ili veoma zainteresovan za pitanja o kojima se radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne čini vam se da je ta organizacija u stvari, nešto gde bogati finansiraju organizaciju koja pomaže bogatima da siromašne stave pod kontrolu? Da li je to suština te organizacije koja to čini pod izgovorom brige o ljudskim pravima? Da bogati finansiraju organizaciju koja pomaže bogatima da siromašne stave pod kontrolu?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, ja ne mislim da je to tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mislite da je reč o jednom novom kolonijalizmu u čijoj mašineriji je i ovaj...

SUDIJA MEJ: Ne, mislim da sada prevazilazimo okvire dozvoljenog unakrsnog ispitivanja. Postavite neka druga pitanja, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo vezano za vas, gospodine Abrahams. Kako to da vi kao Amerikanac, Njujorčanin, čovek koji se bavi ljudskim pravima u toj organizaciji, Hjuman rajts voč, više brinete o ljudskim pravima Albanaca u Jugoslaviji, nego o ljudskim pravima Amerikanaca u Americi?

SUDIJA MEJ: To je irelevantno pitanje, postavite sledeće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate podatke o tome, koliko ima beskućnika, koliko ima gladnih u Americi (United States of America), koliko ima obojenog stanovništva?

SUDIJA MEJ: Ne, gospodine Miloševiću, rekli smo vam da imate sat vremena na raspolaganju. Ako gubite vreme na ovako irelevantna pitanja, onda ćemo završiti unakrsno ispitivanje. Na vama je da odlučite da li ćete da nastavite sa adekvatnim pitanjima i relevantnim pitanjima ili ne. Ako nastavite sa irelevantnim pitanjima, onda ćemo završiti unakrsno ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ovde se radi o kredibilitetu i svrsi organizacije Hjuman rajts voč, to nije irelevantno pitanje, već veoma relevantno pitanje.

SUDIJA MEJ: Ne, to je irelevantno, da li imate neka druga pitanja ili hoćete da ovo završite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam veoma mnogo drugih pitanja, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Onda izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste o Orahovcu (Rahovec). Da li vam je poznato da je UČK, vi pišete "pokušao, da zauzme Orahovac"? Koliko je Srba stanovnika Orahovca dakle, civila nestalo za ta dva dana, dok je UČK držao Orahovac? Na strani 12 u trećem paragrafu, vi sami govorite da je nestalo 40 srpskih civila za ta dva dana?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, to je tačno. OVK je na kratko držala u rukama Orahovac i 85 srpskih civila je pritvoreno. Ali nakon nekoliko dana, ako me sećanje dobro služi, mislim da je 45 njih pušteno. A 35 ih je ostalo u zatočeništvu i tih 35 ljudi se i danas vode kao nestali. Moje lično mišljenje je da oni najverovatnije više nisu u životu. To je jedan od najozbiljnijih incidenata iz godine 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisu ubili 40, nego 35 srpskih civila u ta dva dana, a vi tvrdite, kažete u borbama u Orahovcu ubijene 42 osobe albanske nacionalnosti. Dakle, u borbama su poginula 42 pripadnika UČK, a 40 Srba civila nestalo i sami tvrdite najverovatnije ubijeno, jer se i do danas ne zna njihova sudbina. Zašto izjednačavate žrtve koje su izgubile život u borbi sa civilima koji su oteți, a potom ubijeni bez ikakve šanse za život? Zašto sada u tom konkretnom slučaju napada UČK na Orahovac pogibije na jednoj strani civila, na drugoj strani pripadnika UČK, terorističke organizacije, vi bacate krivicu na vladine snage, kako ih vi zovete, na vojsku i policiju Jugoslavije? Ko je koga tom prilikom napao?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, smatram da je OVK pokušala da zauzme Orahovac. I počeli su sa Mališevom (Malisheve) koje su u to vreme kontrolisali. Ja ne smatram da mi pokušavamo da izjednačimo ta kršenja ljudskih prava, mi smo sasvim jasno osudili otmice i ono što bi možda nazvao nestanak 35-orice srpskih civila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se slažem da vi ne pokušavate da izjednačite, naprotiv vi krivicu bacate na jugoslovenske vlasti, na vlasti Srbije. Prema tome, nema tu izjednačenja. Ali da se

vratimo na vaše tvrdnje u vezi s Gornjem Obrinjem gde je, kažete poginulo 14 policajaca, gde su bile teške borbe, a vaš je zaključak da su srpske snage, kako ih vi nazivate, neproporcionalno odgovarale. Šta bi se smatralo po vašem mišljenju proporcionalnim? Koliko je policajaca trebalo da pogine da bi vi smatrali da je proporcionalno?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pazite, broj žrtava među snagama, bez obzira da li se radi o 14 ili 1.400, ne opravdava ubijanje i jednog jedinog civila. I što se mene tiče, ja sam u potpunosti uveren da su članovi porodice Delijaj bili civili, da nisu bili borci. Oni su se krili u šumi i oni su po svemu sudeći uštrajali u glavu. Ja nisam našao nikakve dokaze koji bi sugerisali da su oni učestvovali u vojnim aktivnostima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali niste našli ni nikakve dokaze od čije su vatre oni poginuli. Je l' tako ili nije?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Naš zaključak bio je da se radi o srpskim snagama, što je, priznajem, u izvesnoj meri nejasno. Mi nismo našli dokaze koji bi direktno ukazivali na specijalne policijske jedinice ili antiterorističke jedinice. I ja ponovo kažem da mi ne iznosimo jake navode bez takvih dokaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi ste navode zasnovali na tome što su to bili Albanci koji su poginuli, pa kad su poginuli Albanci mora da su ih ubili Srbi, to je vaš, kako bih rekao, mehanizam zaključivanja, je li tako? A da li vi znate koliko su albanski teroristi UČK pobili Albanaca u 1998. ili 1999. godini? Da li znate koliko su Albanaca pobili?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pre svega, ja odbacujem navod da bilo što pretpostavljamo. Upravo suprotno. Ako uopšte postoji neka pretpostavka, mi polazimo od pretpostavke da nije došlo do kršenja, mi pokušavamo da nađemo dokaze koji bi dokazali suprotno od onog čega se pribojavamo, i mi našu istragu sprovodimo uz taj veoma kritički pristup. A kad je reč o vašem pitanju o albanskim žrtvama, drugim rečima, albanskim žrtvama albanskoga nasilja, ja nemam precizne brojeke, ali tačno

je da su Albanci bili ubijani i zastrašivani i fizički zlostavljani. Tu se u najvećem broju slučajeva radilo o pojedincima, o ljudima za koje se smatralo da su kolaboratori, da kolaboriraju sa srpskom državom. Ja to ne opravdavam, ja samo to objašnjavam kako su stvari funkcionisale. Dakle, to je bio problem i mi smo o tome pisali u našem izveštaju nakon bombardovanja NATO u avgustu 1999. godine. Izveštaj pod naslovom "Povrede prava Srba i Roma na novom Kosovu". U tom dokumentu postoji takođe i jedan pasus u kojem se govori o zločinima Albanaca nad Albancima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali o žrtvama na srpskoj strani vi ste govorili posle juna 1999. godine, o ovim masovnim zločinima. A kad kažete da su ubijali Albance koji su smatrani kolaboratorima u državi u kojoj žive, da li vi sa svojim kriterijumima, ljudskim pravima možete da prihvatite da se, na primer poštari ili šumari ili lekari zaposleni u državnoj službi, u pošti, u šumskom gazdinstvu, u bolnici i tako dalje, mogu da ubiju tek tako, sa opravdanim političkim razlozima da kolaboriraju zato što rade svoju profesiju u državi u kojoj žive? Kakvi su to kriterijumi? Da li vi možete da prihvatite te kriterijume?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pre svega, nije tačno da smo mi izveštavali o povredama prava samo od strane Srba nakon NATO bombardovanja. Naš izveštaj iz 1998. godine sadrži jedno celo poglavlje o prestupima koje je činila OVK. Objavljivali smo takođe i druge izjave o otmici srpskih novinara i tako dalje. Kada je reč o vašem pitanju, odgovor je apsolutno ne, to ne prihvatamo. Albanci koji su odlučili da rade za državne službe, čak i oni koji su odlučili raditi u policiji imaju pravo na to. Oni su građani Jugoslavije. Mi osuđujemo nasilje nad njima i to smo i ranije osuđivali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi evo sad to retorički kažete. A vi ste došli ovde da svedočite za navodne ratne zločine, vidite li vi da li svedočenje o ratnim zločinima UČK i njihovih lidera, s obzirom na iskustva koja imate i s obzirom da ste i sami juče rekli da su oni počinili zločine, da li ste znali to svedočenje za njihove zločine?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Sve informacije koje mi objavljujemo, odnosno koje smo mi objavili po tom pitanju, date su kancelariji Tužilaštva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači potpuno ste isto tretirali i jednu i drugu stranu?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne shvatam ovo pitanje u kom to smislu mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U smislu elementarnog morala u pogledu optuživanja legalnih snaga koje se bore protiv terorizma i u pogledu zločina koji su izvršile te terorističke grupe u Jugoslaviji?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja smatram da smo mi sasvim iskreno pokušali biti što je moguće objektivniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U onom članku koji ste juče gledali, od petog avgusta 1998. godine, napisali ste i sledeću rečenicu: "Najvažnije", vas citiram, "Vašington (Washington) propušta osnovnu tačku da neće biti stabilnosti na Balkanu sve dok je Milošević na vlasti". Da li ta stabilnost podrazumeva da neće biti okupacije? Naime, jedan od prethodnih svedoka Pedy Ešdaun (Paddy Ashdown) je okupacioni upravnik u BiH...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, prvo, vi biste ovde trebali da postavljate pitanja, drugo, ne želimo da se ovde bilo ko na bilo koji način pominje u pogrđnom smislu. Koje je vaše pitanje? Gospodine Abrahams, možete odgovoriti na citat, ne znam da li se sećate citata? Da li želite nešto objasniti u vezi sa time?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Apsolutno. Da, ja sam to napisao u redakcijskom komentaru i ja apsolutno, 100 posto stojim iza tih reči. To je bilo moje mišljenje i mišljenje organizacije da će Balkan ostati nestabilan sve dok je Milošević na vlasti. I to nije bilo političko mišljenje, politički stav koji smo mi onda nastojali na neki način poduprijeti time da pronađemo činjenice koje se u

to uklapaju. To je bio zaključak do kojeg smo došli na osnovu naših istraživanja na terenu. Da postoji ciklus nasilja i zlostavljanja, da postoji stalna nevoljnost da se sukobi rešavaju na miroljubivi način, da postoji tendencija da se antagonizira i provocira, da postoji i političko mišljenje, da je sukob iskorišćen za političke ciljeve. Prema tome, na osnovu svega toga, mi smo došli do tog zaključka, odnosno to je bio moj zaključak da stabilnosti neće biti dok je god ta vlada na vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vi pravite razliku između uzroka i posledice?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Možete li malo razjasniti pitanje, mislite li uopšteno ili ovde sada?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim uopšte da li pravite razliku?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako onda nije bilo ničega od onoga o čemu govorite sve dok nisu počela nasilnička, zločinačka ponašanja upravo od početka 1998. godine i u 1999. godini? Kako do tada, ta vlada je bila na vlasti do tada punih deset godina, kako do tada ničega nije bilo, nego kad su počeli teroristički napadi, ubijanja policajaca, poštara, šumara i civila i otmice i tako dalje? Da je onda odjednom ta vlada postala nekako zločinačka vlada koja vrši zločin što štiti svoje građane i svoju teritoriju od terorizma?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Kosovo je bilo jedno izuzetno nasilno mesto, mesto puno nasilja celu poslednju deceniju. Naši izveštaji tokom celih godina devedesetih godina ilustruju ceo obrazac nasilja i zlostavljanja. Prema tome, nije istina to da su kritike počele biti upućivane te godine 1998. godine. Mi smo u našim izveštajima pisali o tom nasilju i pre izbivanja oružanog sukoba. A to se intenziviralo, dakle izveštaji su se intenzivirali onda kada su i zlostavljanja bila intenzivnija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste sami u svojoj izjavi govorili o egzodusu Srba sedamdesetih, osamdesetih godina i tako dalje. Odakle taj egzodus Srba i šta je uopšte bilo, šta je uopšte bilo s tim, da li ste vi išta o tome, o tome razmišljali, prikupili podatke, ustanovili o čemu se tu radilo? Ko je nad kim vršio nasilje? Zbog čega egzodus Srba? Tih godina bar ono što vi navodite.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, Hjuman rajts voč govorio je o tom pitanju, iako u istorijskom kontekstu, jer mi nismo sproveli istraživanje na terenu u to vreme. Međutim, zaključili smo da je postojala neka diskriminacija nad srpskim stanovništvom Kosova tokom osamdesetih godinama. Međutim, takođe smo zaključili da ta diskriminacija nije ni približno ravna intenzitetu tvrdnji koje su iznošene u Beogradu. Konkretno govorim, recimo, o čuvenom Memorandumu, zloglasnom Memorandumu Akademije nauka u kome se tvrdilo da se nad Srbima na Kosovu vrši genocid. Mi smo uvek smatrali da se tu radi o jednom teškom preterivanju i da, iako problemi jesu postojali, oni nisu ni na koji način bili tog nivoa. U stvari, isto tako zaključili smo da su mnogi Srbi napustili Kosovo iz ekonomskih razloga. Kosovo je bila najsiromašnija pokrajina, najsiromašniji region bivše Jugoslavije i to siromaštvo imalo je veoma negativan efekat na međunacionalne odnose. Pogotovo je to imalo za posledicu da su mnogi Srbi napustili Kosovo u potrazi za boljim životom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako kažete da je u Memorandumu Akademije nauka, to je najviša naučna institucija u Srbiji, bilo preterivanja, je li vaš Hjuman rajts voč otišao da poseti Akademiju nauka da potraži objašnjenja za argumente, da se obavesti o tome, da proverii i po vašim kriterijumima da se možda ne radi o preterivanju, da se možda radi o konstatacijama koje su zasnovane na činjenicama.? Da li ste to učinili ili niste?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Naša istraživanja na Kosovu započela su 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 3, vaše druge izjave, tvrdite da se većina izveštaja Hjuman rajts voča odnosila na zloupotrebe ljudskih prava ili ratne zločine koji su počinili, kako kažete, srpske ili jugoslovenske vlasti jer odražavaju srazmere zloupotrebe i intenzitet kršenja na terenu. Je li tako, to ste tako napisali!? Zar vam se ne čini isuviše očiglednim, gotovo neverovatna podudarnost između vaše izjave i ove lažne optužnice koja je ovde podneta, pa čak i kad je u pitanju i redosled izlaganja? Optužnicu ste analizirali, to ste sami rekli, izjavu ste sami napisali, prema tome, zar vam se ne čini neverovatnom takva podudarnost između optužnice i vaše izjave?!

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Prvo i prvo, nije tačno da sam ja analizirao optužnicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, to ste vi napisali.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Tačan odgovor je da sam ja učestvovao u istraživanju za predmet Kosovo. Kad je reč o sličnostima koje ste vi naveli, ja mogu samo reći da su nas na naše zaključke navele činjenice, činjenice kakve smo zatekli prilikom istrage na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne čini li vam se upravo ta vaša argumentacija kao što je argumentacija optužnice, u stvari i u suštini pa i ovo suđenje da je glavni cilj da se opravdaju zločini koje je NATO izvršio u agresiji na jednu suverenu zemlju? Da ili ne?!

SUDIJA MEJ: Time smo se već bavili, nije na ovom svedoku da komentariše svrhu ovoga suđenja. On je ovde da svedoči. Vi ste već izneli te navode o opravdanju bombardovanja NATO, on je vama dao njegov odgovor, on je rekao da je to potpuna neistina. Prema tome, nema smisla da se ponovo time bavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi tvrdite da je neistina da su vaši izveštaji bili naručeni?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, tvrdim da je to neistina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada kažete da ste istraživali pitanja egzodusa Srba i druga pitanja koja su se događala, da li ste u izradi vaših istraživanja saradivali sa nekim iz Srbije, osim te dame koju ste pomenuli?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Bili smo u kontaktu sa raznim organizacijama sa sedištem u Srbiji. Za neke od njih ja imam veoma visoko poštovanje. U Srbiji postoje neke organizacije za ljudska prava veoma visokog kvaliteta i oni rade u veoma teškim uslovima. Tu mogu spomenuti Fond za humanitarno pravo, zatim Helsinški komitet, Beogradski krug, Beogradski centar za ljudska prava, Komitet pravnika za ljudska prava, to su samo neke od tih organizacija. Mi smo saradivali sa mnogima od njih i sa mnogim pojedincima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mislite da su neki od tih pojedinaca takođe bili aktivisti u ulozi samoponižavanja i samooptuživanja Srbije?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja ne mogu govoriti o njihovoj ličnoj psihologiji ili o ulozi koju oni igraju u društvu, ja mogu samo reći da smatram da su mnogi od njih visoko profesionalni ljudi koji rade izloženi velikom riziku kako bi mogli objektivno izveštavati jer je to nešto što nije bilo lako uraditi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da su Srbi 24. marta 1987. u Kosovu Polju (Fushe Kosove) demonstrirali zbog maltretiranja od strane Albanaca, da li je to tačno? O kakvom se maltretiranju radilo?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Oprostite, možete li ponoviti pitanje, nisam to uhvatio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste da su Srbi 1987. godine u Kosovu Polju demonstrirali zbog maltretiranja od strane Albanaca. O kakvom se maltretiranju radilo? Da li ste ustanovili to?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da. Postojao je izvestan stepen diskriminacije i zlostavljanja od strane lokalnih vlasti a protiv Srba. Tu se najviše radilo o nečemu što bih nazvao nekom vrstom

konstantnog šikaniranja. Ali nije to bio širok šablon kršenja. Po mom mišljenju, to nije bilo neko ekstremno kršenje prava. Srpska zajednica na Kosovu je smatrala da su oni veoma izolovani, oni su se osećali veoma izolovanim, oni su bili daleko od Beograda, daleko od geografskog centra Srbije i oni su na Kosovu bili manjina. Prema tome, to je izazvalo razne pritiske. I po mom mišljenju, to je bio motiv demonstracija koje ste vi spomenuli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, dobro, da li smatrate da je logično da se u Srbiji Srbi treba da osećaju kao manjina i da treba da prihvate da budu maltretirani na ovakav način na koji vi objašnjavate da su bili maltretirani? I još da dodam, da li smatrate da su to tek tako neki, kako ste rekli, benigni načini maltretiranja, kad su oni sadržali i ubistva i silovanja i razne druge zločine te vrste, paljevine i tako dalje?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja neću umanjivati nijedno kršenje bilo koje vrste. I građani Jugoslavije imali su pravo da ih se zaštiti pred takvih kršenjima. Vlada treba upotrebiti sve mere da im garantuje tu zaštitu, apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u čemu je onda problem?!

SUDIJA MEJ: Koji problem?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vlada preduzima mere da zaštiti stanovnike od terora, od progona i tako dalje. Zašto se onda Vlada za to što čini, kao legitimni akt optužuje maltene za zločine, ne maltene nego za zločine?!

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pazite, nije problem to da je Vlada delovala. Problem je kao što sam rekao juče, u tome kako je vlada delovala. Vlada ima pravo da štiti prava građana, štaviše, vlada ima dužnost da to čini, Vlada ima pravo da odgovori na oružanu pobunu, ali Vlada nema pravo da krši svoje vlastite zakone, da krši međunarodne norme kada vrši te akcije, i to je naša kritika onom što se dogodilo na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, pošto vi kažete da su to sve kršenja koja čini Vlada, vi ste Njujorčanin, koliko ubistava i silovanja, na primer, ima dnevno u Njujorku?

SUDIJA MEJ: Nemojte odgovoriti na to pitanje. Gospodine Miloševiću, sad je isteklo vreme za vaše unakrsno ispitivanje. Ukoliko imate još neko relevantno pitanje možete ga postaviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja imam još mnogo relevantnih pitanja, gospodine Mej, ja uopšte ne razumem zašto vi meni ograničavate čak i na svedoku koji ne svedoči po ovom vašem famoznom 92bis, nego je živi svedok, zašto mi ograničavate vreme za unakrsno ispitivanje?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, nećemo sada da se prepriamo oko toga, vaše je vreme ograničeno iz razloga sa kojima ste vi upoznati, zato što imamo ograničeno vreme za ovo suđenje, ali uglavnom je ograničeno zbog toga zato što vi trošite previše vremena na nerelevantne stvari i prepirete se sa svedokom konstantno, i ovde smo videli primere toga. Dozvoliću vam još dva pitanja za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE : Ja nisam primetio da sam se prepirao sa svedokom, to je vaš utisak. Napisali ste na strani 6, u šestom pasusu, da je Skupština Kosova, drugog jula 1990. godine, proglasila Kosovo nezavisnim konstitutivnim elementom Jugoslavije. Da li ste vi kao istraživač ikad pročitali Ustav Jugoslavije?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pročitao sam relevantne delove koje se tiču zaštite ljudskih prava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa na osnovu čega, ako ste pročitali važeći Ustav, nekakvoj skupštini albanskih separatista dajete značaj legalne Skupštine Kosova na kome žive i Srbi, i Turci, Muslimani, Romi, Goranci i druge nacionalnosti? Da li znate da je to bio nelegalan akt?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Organizacija Hjuman rajts voč nije nikada zauzela stav da je bilo legalno, bilo nelegalno. Mi smo to naveli kao istorijsku činjenicu nešto što se desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste u ovom tekstu koji smo citirali govorili da treba dati poruku diktatorima da se njihovo nasilje i nepoštovanje ljudskih života biti tolerisano, da se ne nadaju, jer od strane međunarodne zajednice, zarad teritorijalnog integriteta. Da li vi znate da je pitanje teritorijalnog integriteta država glavni princip međunarodnog prava, poštovanje teritorijalnog integriteta svake države. Da li znate to?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja znam da je teritorijalni integritet jedan od ključnih principa u međunarodnim odnosima, ali naš zadatak kao organizacije je bio da zabeležimo i objavimo slučajeve kršenja prava bilo domaćeg bilo međunarodnog. A u slučaju Kosova mi smo tvrdili da su ova kršenja zakona bila na masovnom nivou.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, to ćemo sada završiti, potrošili ste vreme na koje ste imali pravo. Da li sada neko od prijatelja Suda ima neko pitanje?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, časni Sude. Gospodine Abrahams, Sud je u prethodnim prilikama doneo odluku da istražitelji nemaju prava da svedoče o tome kako su oni procenili događaje, tako što bi Sudu dostavljali rezimeje ili tumačenja onoga što su drugi rekli ili videli. Prema tome, mislim da je razumno da treba biti veoma precizan u onome što vi kažete da ste vi videli i u vašoj proceni onoga o čemu drugi tvrde da su bili svedoci. Tokom vašeg svedočenja vi ste više puta rekli: „naš zaključak“, ili „mi smo zaključili“, „mi nismo ustanovili“, ili „mi smo ustanovili“, „mi smatramo“, „mi smo izveštavali“, „mi ovo“, „mi ono“. Prema tome, sada ću vam postaviti nekoliko pitanja o ovim dokaznim predmetima koji su korišćeni tokom vašeg svedočenja. Da počnem sa dokaznim predmetom 145. To je, zapravo, knjiga "Po naređenju". Da li ste vi napisali sve delove te knjige?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Možete li nam reći koja poglavlja ste vi napisali?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Knjigu sam uglavnom pisao ja i Bendžamin Vord (Benjamin Ward), to je još jedan naš istražitelj. Hoćete li da vam kažem poglavlje po poglavlje šta je ko pisao?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Mene interesuje samo ono što ste vi pisali?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja sam napisao ceo rezime, zatim sam napisao poglavlje o kontekstu, "Snage konflikta" (Forces of the Conflict), napisao sam, ja mislim, oko polovine poglavlja koje predstavlja pregled.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Možete li da nam kažete tačno koje delove?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Napisao sam one delove koji se odnose na ubistva, na broj mrtvih, na ciljana ubistva, na nasumična hapšenja, zagađenje bunara sa vodom i mine.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Možete li dalje da kažete šta ste pisali, koja poglavlja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Napisao sam poglavlje o Đakovici (Gjakove), o Istoku (Istog), o Orahovcu, o Peći (Peje), putu Prizren (Prizren)–Đakovica, zatim glavu o Suvoj Reci (Suhareke), Vučitrnu (Vushtrri), napisao sam poglavlje o statistici i neke delove o događajima posle 12. juna, mada je u velikoj većini to napisao gospodin Vord. Da, napisao sam još nešto i o radu Suda za ratne zločine i pravnim standardima, to sam uradio zajedno sa našim pravnicima u Hjuman rajts voču.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: I sad, gledajući ova poglavlja koja ste vi napisali, sve ovo što ste vi napisali, da li ste to napisali kao rezultat onoga čega ste vi bili svedok putem pronalazjenja činjenica, ili ste vi rezimirali, uređivali i ocenjivali rad drugih?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Na koje delove mislite? Jer tu postoje neke razlike.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Vi ste sada sudijama rekli koja ste poglavlja napisali vi. Ono što nas interesuje je da li su delovi ovih poglavlja koje ste vi pisali, napisani na osnovu onoga čega ste vi bili svedok, ili su ta poglavlja napisana na osnovu onoga o čemu su svedočili drugi ljudi, pa ste vi rezimirali, ocenjivali ili uređivali njihove izveštaje i onda te informacije prosledili putem svoje knjige Sudu?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Kombinacija je u pitanju. Kad god je moguće mi bismo posećivali...

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Molim vas, nemojte govoriti „mi“, ja postavljam pitanje vama.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Oprostite, da, ja sam posetio čitav niz mesta zločina, na primer selo Čuška (Qyshka), selo Velika Kruša (Krushe e Madhe), Bela Crkva (Bellacerke), a ostali nalazi su zasnovani na našim razgovorima.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Šta mislite kad kažete "naši razgovori"?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Izvinite. Mislim razgovore koje sam ja vodio, uglavnom je to zasnovano na razgovorima koje sam ja vodio. Ali, ima nekih delova kao što je na primer selo Belanica (Bellanice), ili selo Gornja Studimlja (Studime e Eperme), koje su istraživali druge osobe, i ja sam sakupio njihove beleške i napisao ove delove u konsultaciji sa njima. Radi se, znači, o dva-tri takva sela. Inače sam istraživanje obavljao sam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Hajde sada to malo detaljnije da pogledamo. Kada vi kažete da pišete o radu koji je obavio neko drugi, da li vi rezimirate ono što su oni napisali, da li obavite s njima razgovor, da li vi procenjujete njihove izveštaje? Kako teče taj vaš radni proces?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pa, taj proces teče na sledeći način. Mi smo u kontaktu tokom istraživačkog rada i diskutujemo o preliminarnim nalazima i o pristupu u radu, ali najveći deo komunikacije dolazi kasnije. Svi intervjui se otkucaju i onda ih ja pažljivo pregledam i napišem prikaz uz konsultaciju istraživača koji su ih obavili. To je bio slučaj, mislim da je to bio slučaj sa ona tri sela koja sam pomenuo: Belanica, Gornja Studimlja, takođe i Trnje (Termje). Kad se otkucaji svi razgovori, svi intervjui, kad ja njih pažljivo sve pregledam, a onda se to piše u konsultaciji sa onim istraživačima koji su ih obavili. Mislim da je ovo nešto što se odnosi na ova tri dela koja sam spomenuo, Belanicu, Gornje Studimlje i Trnje. To su tri sela koja je istraživao neko drugi.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kada vi kažete, "ja napišem prikaz", da li to znači da rezimirate ono što ste pročitali ili vi procenjujete ono što ste pročitali ili vi tumačite ono što ste pročitali?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja bih rekao da ja pišem pregled njihovih nalaza. To je najbolji način na koji ja to mogu da izrazim.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: To znači da vi usvajate njihove zaključke?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, mi iznosimo nalaze koje su oni dubili putem razgovora obavljenih na terenu. Ja kažem „oni“, a zapravo pod ovim podrazumevam samo jednu osobu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, hajde sada da pogledamo onda ove dokazne predmete, pa da počnemo sa dokaznim predmetom 188, što je zapravo vaš izveštaj o Srbiji i Crnoj Gori. Molim da se sada da svedoku ovaj dokazni predmet.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dok se traži taj dokazni predmet, možda bi bilo prikladno da sada kažem sledeće. Postavka koju iznosi gospodin Vladimirov (Wladimiroff), zapravo da istražitelji nemaju prava da svedoče o svojoj proceni događaja, moguće je

da on zapravo pogrešno tumači ono što je Sud do sada rekao o radu istražitelja Tužilaštva, jer je naravno je Sud izričito dozvolio da se koriste i ovaj dokument, a i drugi dokumenti od OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe).

SUDIJA MEJ: Da, apsolutno ste u pravu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Na strani 40 ovog dokaznog predmeta, naćićete poglavlje gde se iznosi ko je sve učestvovalao u radu i prikupljanju podataka.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li sam ja u pravu kada mislim da ste vi učestvovali u ovom izveštaju tako što ste sami radili istraživački rad, išli na istraživačke misije, a takođe ste pisali i uredili nalaze drugih?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je zasnovan na tronedeljnoj misiji koju sam ja obavio na Kosovu. Ja sam putovao po raznim selima širom te pokrajine i nalazi su zasnovani na istraživačkom radu koji sam tamo obavio. Ja bih sada morao da pogledam ceo izveštaj da bih precizno odgovorio na vaše pitanje, ali mogu nedvosmisleno da izjavim da sekundarni izvori, a to su izveštaji iz drugih organizacija, mislim da su ti izveštaji citirani, ali suština naših nalaza je bilo istraživanje koje smo sami sproveli.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kad kažete "mi", šta mislite pod tim?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Mislim na sebe, izvinite.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, a sada da pogledamo dokazni predmet 190. Ovde se navodi spisak ljudi koji su učestvovali u sastavljanju ovog izveštaja, na strani 29. I opet vam postavljam isto pitanje, u kom svojstvu ste učestvovali u ovom izveštaju, da li ste sami utvrđivali činjenice, ili ste pisali o radu drugih, ili je to bila mešavina?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je zasnovan na istraživačkom radu koji sam ja obavio tokom dve nedelje u Srbiji. Ja sam otišao tamo da bih razgovarao sa žrtvama i svedocima policijskog maltretiranja i zloupotrebe vlasti od strane policije tokom izbora 1996. godine.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. A sada da pogledamo dokazni predmet 191. Tu možete da nađete spisak ljudi koji je su učestvovalio u pripremi ovog izveštaja. Da vidimo na kojoj strani, možda bi ste vi mogli da nam kažete, na samom početku, da evo imam to pred sobom. To ste napisali vi, ali da je to zasnovano na onome što ste vi lično videli?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je uglavnom zasnovan na mom istraživačkom radu na Kosovu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kad kažete "vaš istraživački rad", vi pod tim podrazumevate da ste vi lično razgovarali sa ljudima, da ste bili na licu mesta, ili ste vi zapravo samo rezimirali ono što su drugi uradili na terenu?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: To je uglavnom zasnovano na našem istraživačkom radu na terenu, ali kao što sam rekao, ima slučajevima gde smo mi citirali rad drugih.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kad kažete "naš rad", vi kažete "mi"....

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Oprostite na tome, ja sam toliko dugo u organizaciji, ja sam navikao tako da govorim, ali kao što sam rekao, to je uglavnom zasnovano na mom istraživačkom radu, a kada se pozivamo na rad drugih, mi uvek to citiramo, naovodimo izvor.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kad kažete "drugi izvori", da li to mislite na ljude koji ne rade za Hjuman rajts voč?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, tačno je. Recimo, nalaze druge organizacije.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Moja pitanja su više vezana za izveštaje ili nalaze ili ono što su lično iskusili i videli oni koji rade u Hjuman rajts voču i čije ste izveštaje videli. Da li ste vi lično videli sve te događaje ili ste se oslanjali na druge ljude i ono što su oni videli, odnosno na druge ljude koji rade za Hjuman rajts voč?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, nalazi koje mi predstavljamo kao naše su zasnovani na našem istraživačkom radu na terenu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kad kažete "naš", šta to znači?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Oprostite, mislio sam na moj istraživački rad ili istraživački rad mojih kolega.

SUDIJA KVON: Gospodine Abrahams, da li biste mogli razjasniti ovaj dodatni izveštaj koji je pomenut na istoj strani i koji su uradili gospodin Bukert (Peter Bouckaert) i neki drugi ljudi?

SVEDOK ABRAHAMS: Da. U ovom izveštaju je bilo istraživačkog rada koji su obavili kolege. Piter Bukert je istraživač koji je radio konkretno na slučajevima Gornje Obrinje i Golubovac (Golluboc), i to je uključeno u prilogu ovog izveštaja. Hoćete li da objasnim ove druge osobe koje su ovde navedene, časni Sude?

SUDIJA KVON: Ne, to je dovoljno.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Hvala vam.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Oni su kolege iz Hjuman rajts voča.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, sada molim vas da pogledamo dokazni predmet 198. To je druga knjižica. Sada ću vas zamoliti da pogledate ovu stranu gde se navode imena ljudi koji su učestvovali u ovome, skoro na istom mestu kao

i u prethodnoj knjizi. Ovde se kaže u tri misije na terenu. Njih ste sproveli vi. Šta je sa ostalim misijama, ili nije bilo drugih misija o kojima se govori u ovom izveštaju?. I mogu li da skrenem vašu pažnju na ovaj izveštaj o Račku?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj o Gornjem Obrinju i Golubovcu je zasnovan na tri misije koje sam ja lično obavio, zajedno sa gospodinom Bukertom, ali vi ste u pravu.

TUŽILAC NAJS: Oprostite, časni Sude što prekidam, imamo problem sa transkriptom, ne znam da li i vi imate isti problem? Ne znam da li će nam se vratiti zapisnik na ekran, samo sam hteo da skrenem pažnju da postoji problem.

SUDIJA MEJ: Može li neko da nam kaže nešto o tome? Evo sad se ponovo vratilo.

SVEDOK ABRAHAMS: Da, ova knjiga je zasnovana na tri misije koje su obavljene na terenu, ali vi ste u pravu, ovaj prilog, apendiks gde je uključen izveštaj o Račku je zasnovan na četvrtoj misiji. Prema tome, ovde gde se navodi ko je sve učestvovao u tome i koji su izvori i tako dalje jeste malo neprezican u tom smislu. Misija vezana za Račak je obavljena krajem januara 1999. godine.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li ste vi sami vodili istragu u Račku?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, nisam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Jeste vi bili u Račku?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, nisam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, sada onda da pređemo na dokazni predmet broj 200. Hoćete li, molim vas, objasniti sudijama da li ste ovo napisali na osnovu sopstvenog iskustva onoga što ste vi videli, ili je taj izveštaj napisan na osnovu onoga što su drugi radili, a ne vi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je zasnovan na istraživačkom radu jedne druge osobe koja je radila za Hjuman rajts voč.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. A, šta je sa dokaznim predmet 201? To je Izveštaj o kršenjima prava i zlostavljanjima Srba i Roma na novom Kosovu (Abuses Against Serbs and Roma in the New Kosovo), u novom Kosovu, i sada skrećem vašu pažnju na stranu 18. Da li ste vi bili uključeni u sastavljanje ovog izveštaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Jesam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: A, u kom svojstvu ste vi učestvovali u tom izveštaju?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je uglavnom napisao Bendžamin Vord koji je radio ovaj istraživački rad. On je jedan od istraživača Hjuman rajts voča. Moj doprinos, koliko se ja sećam, se zasnivao na tome da sam ja vodio istraživački rad među romskim stanovništvom. Takođe sam pomagao kao uređivač ovog izveštaja.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. A, sada molim vas dokazni predmet 202, a to je izveštaj koji se zove "Kosovo: silovanje kao oružje etnikog čišćenja" ("Kosovo: Rape as a Weapon of ethnic Cleansing"). To je izveštaj o Kosovu i sada ovde skrećem vašu pažnju na stranu 38. Ovde stoji da ste vi bili uređivač ovog izveštaja, a kakvu ste ulogu imali u sastavljanju ili u istraživačkom radu za ovaj izveštaj?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Glavni istraživački rad je obavila Martina Vandenberg (Martina Vandenberg) uz pomoć Džoan Mariner (Joanne Mariner). Moja uloga se ovde sastojala u, recimo, savetodavnoj funkciji. Gospođa Vandenberg je došla na Kosovo avgusta 1999. godine kad sam ja tamo obavljao svoj istraživački rad, i mi smo proveli prilično vremena zajedno, diskutovali o ovom izveštaju, o strategiji vođenja istraživanja i takođe sam joj pomogao u jednom delu istraživačkog rada. Sećam se

da sam ja obavio razgovor sa doktorom u Đakovici, recimo, ali razgovore sa ženama je naravno gospođa Vandenberg obavila sama, zajedno sa gospođom Mariner.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. A sada da pređemo na dokazni predmet 204, a to je izveštaj "pritvor i zlostavljanje na Kosovu" (Detentions and Abuse in Kosovo). Isto pitanje, kakvu ste ulogu imali u sastavljanju ovog izveštaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja sam bio jedini istraživač i autor ovog izveštaja.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Sada prelazimo na dokazni predmet 205, a to je ova žuta knjižica. Da pogledamo stranu IX. Kakvu ste ulogu imali u ovom izveštaju?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da li imamo istu knjigu?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, da imamo istu knjigu, ja sam mislio na rimsko devet.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja nisam radio u Hjuman rajts voču kad je sastavljen ovaj izveštaj.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam lepo. I konačno, dokazni predmet 206. koji se zove "Pogibije civila prozrokovane NATO-vom vazdušnom kampanjom" (Civilian Deaths in the NATO Air Campaign), i ovde skrećem vašu pažnju na stranu 78. Hoćete li molim vas, reći sudijama kakvu ste ulogu imalu u sastavljanju ovog izveštaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Uh, uh. Ja sam obavio istraživački rad koji se odnosi na Kosovo, o 90 slučajeva NATO bombardovanja koji su prouzrokovali civilne žrtve. Otprilike jedna trećina je bila na samom Kosovu i ja sam obavio neki deo istraživačkog rada, recimo zatvor Dubrava (Dubrave) ili put izvan Đakovice. Ja sam učestvovao u tom istraživačkom radu, a gospodin Ivanišević i gospodin Arkin su obavili istraživački rad izvan Kosova u drugim delovima Jugoslavije.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Imam još dva pitanja za vas. Tužilaštvo je dostavilo dva seta pisama, korespondencije. Jedan je označen kao dokazni predmet 189, i samo nakratko da ih pogledamo, molim vas. Ovo su pisma koja ste vi sastavili i sami ste ih poslali, zar ne?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Tako je.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: A, drugi set pisama je dokazni predmet 192. Da li ste vi isto sastavili i poslali ova pisma?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, jesam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Potpisao ih je neko drugi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, moj direktor ih je potpisao, ali ja sam ih sastavio i poslao.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: I vi ste takođe proverili da li je bilo odgovora po ovim pitanjima ili ne?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, jesam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam, to je sve što sam imao za vas.

TUŽILAC NAJS: Ja imam još pet do 10 minuta, časni Sude.

SUDIJA MEJ: U redu, mislim da bi bilo bolje da ovo završimo sada.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Abrahams, odgovarajući na pitanja gospodina Vladimirova, vi ste spomenuli druge istraživače sa kojima ste sarađivali. Da li će se oni moći kontaktirati u slučaju da on to bude želeo?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomoći ćete u tome, zar ne, tako da on može da ih pronađe ako je potrebno, u slučaju da se predloži da neko od njih ovde svedoči?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, naravno da to mogu učiniti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se tiče vaših izveštaja, raznih izveštaja, videli smo da su pripremljeni i poslani na razne adrese mnogo pre nego što je bilo ikakvog govora o bombardovanju Srbije ili Kosova, je li tako?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o tom vremenskom periodu kad su ti raniji izveštaji bili objavljeni i poslani raznim ljudima, da li je ikada optuženi ili bilo ko od organa vlade sa kojima je bio u vezi, iznosio tvrdnje da ste vi iz Hjuman rajts voča bili pristrasni?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Meni nije poznato da je bilo kakva direktna optužba izneta na naš račun direktno od Vlade. Naravno, bilo je raznih odgovora u štampi u kojima je naša objektivnost dovođena u pitanje. To su radili obično razni komentatori i drugi ljudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam kakvi su to bili navodi? Kakva vrsta navoda o pristranosti? I da li i na koji način Hjuman rajts voč je odgovorio na te tvrdnje koje god bile?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Pa, zanimljivo je to da su nas na Balkanu optužili da smo raspoloženi antimakedonski, anti-albanski, antisrpski, antihrvatski i tako dalje. U ovom konkretnom slučaju bili smo optuženi da smo antisrpski.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je za to pružen nekakav razlog? Optuženi je sugerisao da ste vi naime pomagali NATO-u, ali recite da li su vam dali neke objašnjive razloge ili se jednostavno tvrdilo da ste pristrasni?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ja samo mogu da pretpostavim da je to bila posledica nezadovoljstva našim nalazima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, kada je reč o Džordžu Tintoru, autoru onog dokumenta, mi smo izvršili kratko istraživanje dok je trajalo unakrsno ispitivanje, jer optuženi nije ništa mogao da kaže o njemu i pronašli smo ga na veb sajtu pod nazivom "anti-war.com" i on redovno piše pisma novinama zagovarajući srpsku stvar. Sugerisano je da Hjuman rajts voč pomažu samo bogataši. Da li vama pružaju podršku i ljudi koji imaju i manje od 5.000 dolara da vam daju odjednom?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vas podupiru studenti? Da li vas podržavaju mladi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da. 5.000 dolara je brojka iznad koje se donacije moraju objaviti u našem godišnjem izveštaju, ali naravno, mnogi prilozi su ispod te brojke i mi ih takođe dobijamo. Sećam se čak da smo dobili ponekad neke koverta u kojima je bio samo sitniš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: "Po naređenju". Pitali su vas detaljnije o obimu teksta koji ste vi pisali i obimu koji su napisali drugi. Kada se pominju razgovori drugih istražitelja, da li ste sami pregledali taj materijal?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da, detaljno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste pripremali knjigu za izdavanje, da li ste preispitali poglavlja koja je napisao vaš kolega i da li je on preispitao poglavlja koja ste napisali vi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li vi sugerisali ispravke na onim mestima koja su po vašem sudu zahtevala ispravke ili ponovno razmatranje?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da. Radilo se o jednom zajedničkom projektu na kome smo sarađivali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažete nam da je Hjuman rajts voč znao da je u osamdesetih godinama po postojala diskriminacija protiv Srba. Recite nam da li je to objavljeno u nekom od vaših izveštaja ili je tada još bilo prerano da bi se tako nešto pojavilo u vašim izveštajima na koje ste nam skrenuli pažnju?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Taj period je pokriven u poglavljima o kontekstu nekih drugih izveštaja, konkretno u ovom izveštaju "Po naređenju". Taj se deo istorije nalazi u poglavlju o kontekstu situacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedan detalj. Mi smo ovde čuli svedočenje o vremenu u kojem su kosovski Albanci izgubili svoje poslove u državnim službama ili u bankarstvu i slično, kako bi ih zamenili Srbi koji su dolazili na ta radna mesta. Da li vi nešto znate o tome? Da li ste se bavili time u bilo kojem od vaših izveštaja?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da. Moj rad lično se tim pitanjem bavi tangencijalno. Jedini izveštaj u kojem govorim o diskriminaciji u obrazovanju i zaposlenju je izveštaj iz 1996. godine. Ali, pre toga mislim da i ovaj izveštaj "Otvorene rane" (Open Wounds) sadrži veoma iscrpnu dokumentaciju o tom periodu o kojem govorite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je dokazni predmet 205. Da li znači izveštaj govori, da li se sećate, o tom procesu u kome su Albanci otpušteni, a Srbi dolazili spolja i dobijali njihove poslove? Ako se ne sećate, samo recite i mi ćemo to proveriti.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne sećam se toga. U njemu je dokumentovana diskriminacija u raznim segmentima društva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedan detalj, molim vas da uzmete dokazni predmet 198. Okrenite stranu 76. Kao što ste Pretresnom veću objasnili, optuženi je citirao saopštenje za štampu od 29. januara 1999. godine u kojem se govori o događajima u Račku. Optuženi vam je skrenuo pažnju na drugi paragraf u kojem se spominje nasumično napadanje civila bez posebnog biranja ciljeva, o mučenju zatvorenika i o pogubljenjima po kratkom

postupku i pitali su vas kako se to može dokazati. Molim vas da sada uzmete dokazni predmet 200, to je kratki izveštaj koji je pripremio jedan vaš kolega, kome vi niste doprinosili. Ja to sada spominjem jednostavno zato što ovo Veće nije u poziciji da istražimo sve događaje u vezi sa Račkom, moramo se usredsrediti samo na ograničeni broj zbog veličine tog incidenta. Sada, ako pogledate taj izveštaj pri dnu strane broj 2, vaša koleginica iznosi tvrdnje na osnovu razgovora uživo ili razgovora sa preživelim koje je vodila i iznosi broj razgovora na dnu stranice o tortroturi, i onda u nastavku govori o onome što se desilo u dvorištu Sadika Osmanija (Sadik Osmani). To prelazi na vrh sledeće stranice, gde ona sve objašnjava u detalje, i možda ću dati to Veću da sami pročitaju, ako ga imaju, kako bismo uštedeli na vremenu. Ona iznosi opis onoga što se dogodilo dečacima u tom dvorištu. Zatim u trećem paragrafu spominje kako su pretresali ljude da vide da li imaju oružje, kako su dečaci izvedeni, kako je sa njima postupano i tako dalje. Dakle, da li je u tom izveštaju bilo materijala koji opravdava navode o mučenju i sve druge navode sadržane u saopštenju za štampu?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Taj izveštaj je zasnovan na istraživanju koje je sproveo Hjuman rajts voč u toku od nedelju dana u i oko Račka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, razgovaralo se sa preživelim svedocima i to se sve dešavalo neposredno nakon događaja o kojem se radi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Jedan geografski detalj, isti dokazni predmet. Sudije su izrazile interes za geografiju konkretno Drenice. Ako pogledamo prednju stranu ovog dokumenta, tu se nalazi jedna karta, na toj karti vidi se lokacija Gornjeg Obrinja, Golubovca i Pločice (Ploqice). To nije numerisano, nalazi se odmah nakon indeksa. Veće će videti da su ta mesta obeležena na našem dokaznom predmetu, atlasu puteva, na strani broj 6. I to je ovde dole levo na desnoj strani, vidite ova tri mesta, Pločice,

Golubovac i Gornje Obrinje, odmah u gornjem kvadratu. Dakle, tu se ona nalaze. Jedini opis Drenice koji sam ja pronašao u vašim dokumentima nalazi se u dokaznom predmetu 191 na strani 18. Autori tamo kratko opisuju Drenicu i kažu da se radi o brdovitom području u centru Kosova. Da li možete uopšte da pomognete Pretresnom veću u vezi granica područja poznatog kao Drenica ili je to samo ovako uopšteno?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Drenica je jedna regija, a ne opština, tako da ja ne mogu tačno reći koje bi bile granice te regije. Međutim, uopšte govoreći, Drenica se prostire od Korminjana u blizini Glogovca, govorim približno, pa na sever do Srbice (Skenderaj), i na istoku ga ograđuje planina Čičavica i onda se ona prostire na zapad, nekih 30–40 kilometara, u pravcu Peći.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, čini mi se da sam primetio Drenicu na stranici 156 ovog izveštaja "Po naređenju".

TUŽILAC NAJS: Da, hvala vam puno.

SVEDOK ABRAHAMS: Da, tačno. Drenica, se znači, proteže između te dve opštine, Srbice i Glogovca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite što vam ranije nisam ukazao na to. Mislim da imam još dva pitanja. Jedno se ponovo odnosi na dokazni predmet 198 o kojem vas je opširno ispitivao optuženi. U februaru, u trenutku kada je objavljivan ovaj izveštaj, da li je bombardovanje već počelo ili ne?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Ne, bombardovanje nije počelo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači cela ta knjiga bila je pripremljena i objavljena pre bombardovanja za koje je iznesena tvrdnja da ga je ta knjiga podržavala?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juče ste kritikovani zato jer niste uključili fotografije štete, koju je počinio NATO i OVK, rekli ste da te fotografije postoje i da ste ih vi uzeli u obzir. Da li nam možete reći u kojem bismo ih izveštaju mogli naći, ili da li imate sirovi materijal koji biste nam dali ako je relevantan i ako Pretresno veće želi da ih vidi?

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Da. Ukratko, fotografije kršenja od strane OVK nalaze se u knjizi "Po naređenju" u poglavlju "Zlostavljanja nakon 12. juna" (Abuses After June 12th). Mogu vam spomenuti stranice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Samo uopšteno, molim vas.

SVEDOK ABRAHAMS – ODGOVOR: Osim toga imamo i fotografije zlostavljanja od strane OVK na stranici 50 u poglavlju o kontekstu, tu se nalaze dve fotografije. Kada je reč o NATO paktu, izveštaj o civilnim žrtvama tokom kampanje NATO sadrži niz fotografija. Ja mislim da se radi o više od desetine fotografija koje pokazuju štetu prouzrokovanu bombama NATO pakta. A neke od tih fotografija reprodukovane su i u ovom izveštaju "Po naređenju".

TUŽILAC NAJS: Hvala vam. Nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Abrahams, time je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodnim tribunalom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Niste mi dozvolili da dođem do prigovora, pored toga što sam osporio sve ove dokazne predmete koji spadaju u publicistiku. Ja sam imao nameru, i to osporavam sada i sve ove fotografije koje ne mogu biti nikakvi dokazni predmeti, nemaju nikakve dokaze o autentičnosti, nemaju nikakve dokaze, ni ko su ti ljudi. Čak da li su građani Jugoslavije, da li su Albanci, ko su ta beživotna tela, ko ih je ubio, a svedok niti je bio u Orahovcu kada su se vodile borbe, niti je bio u Prekazima (Prekaze) petog marta 1998. godine, niti je bio u Račku 15. januara 1999. godine, niti je bio u Likošanu (Likoshane) i Ćirezu (Qirez) u dane o kojima navodi, niti je bio u Suvoj Reci i Gornjem Obrinju kada se sve to dešavalo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, moram vas zaustaviti. Mi smo uvrstili u spis njegov izveštaj. Uvrstili smo njegove fotografije, on je identifikovao mesta gde su te fotografije snimljene i mi smo to uvrstili u spis. A kakvu ćemo težinu pridodati tim dokumentima, to je na nama. Sada idemo na pauzu. Gospodine Abrahams, hvala vam što ste došli, sada možete ići. Imamo još jednu sitnicu, izvinjavam se prevodiocima što ih zadržavam, a to je da ćemo sutra i u sredu, zasedati od 9.30 do negde iza 16.00, posle podne.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Ja ću uneti adekvatne izmene na listu svedoka.

SUDIJA MEJ: Da. Trebalo je da kažem sutra i u četvrtak. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Pre nego što se vratimo na K-12, nekoliko administrativnih pitanja. Prvo, gospodin Voker iz OEBS-a. Mi smo s njim stupili u kontakt, nadam se da ću sa njim razgovarati kasnije tokom ovog jutra i nadam se da ćemo ga moći pozvati sledeće nedelje. Da bi smo ga mogli pozvati sledeće nedelje, trebalo bi nam dopuštenje za kasniju dostavu druge njegove izjave na BHS-u. Ta izjava je optuženom već uručena na engleskom, ali kao što Pretresno veće zna, treba čekati na prevod i u vezi sa time ništa ne možemo učiniti, tako da optuženi još nije dobio verziju na BHS-u. Zato sada tražim dozvolu da zakažemo gospodina Vokera za sledeću nedelju bez obzira na to. U svakom slučaju, učinićemo sve što možemo da prevodu te izjave damo visoki prioritet, ali čini nam se da bi bilo od pomoći Pretresnom veću kada bi što je moguće više dokaza o Račku čuli otprilike u isto vreme.

SUDIJA MEJ: Da li je prevod već gotov?

TUŽILAC NAJS: Ne, nije i ne znamo kada će prevod biti gotov. Mi smo u isto vreme radili na tome i pokušavali stupiti u kontakt sa gospodinom Vokerom. Evo, gospođica Graham (Graham) će mi nešto sada napisati. Znači, optuženi je to dobio na engleskom 26. marta. Znači, prevod smo već trebali dobiti, nadam se da će trebati još samo nekoliko dana.

SUDIJA MEJ: Nadam se da ćete vi to rešiti barem do ovoga vikenda, kako bi optuženi imao priliku da to pročita.

TUŽILAC NAJS: Izvesno, časni Sude. Da, mi očekujemo da će ambasador biti u mogućnosti da doputujeovati u nedelju. Druga stvar, informacija za optuženog, konačno smo primili izveštaj sudije Marinković o Račku. To je na srpskom, čini mi se čak na ćirilici, i to se sada prevodi i mi ćemo to staviti na raspolaganje što je ranije moguće. Ja smatram da optuženi već ima pristup tom dokumentu iz drugih izvora. Isto tako, postoji i video traka koja je sastavni deo tog izveštaja sudije na kojoj se vide razne stvari, uključujući i snimke generala Drevenkijevića (Karl John Drewienkiewicz), uključujući i snimke oružja koje je, tvrdi se, pronađeno u toku istrage. Ja ću možda želeti da pokažem taj snimak jednom svedoku kojeg sutra pozivam, i pokušaću da nabavim kopiju te video trake danas za optuženog, amikuse i Sud, tako da imaju priliku da to unapred pogledaju. Zatim, imamo još neka nerešana pitanja koja shvatam da izmiču vremenu. Nije potrebno da se njima detaljno pozabavim, već jednostavno da kažem da ima još nekih novina koje nisu rešene i nekih dokaznih predmeta. A Gospođa Graham, vaše osoblje i ja ćemo se svakako truditi da te stvari ne izmaknu toliko da mi na njih zaboravimo. A sada tri svedoka o kojima ste juče izrazili neke bojazni. Agron Mehmeti (Agron Mehmeti) je prvobitno bio svedok po Pravilu 92bis, i u tim okolnostima se smatralo da se prvobitni nalog od 11. januara, koji se odnosi na obelodanjivanje izjava svedoka koji svedoče uživo, ne odnosi na njega ili druge svedoke iz te kategorije. U tom slučaju, BHS verzija njegove izjave i razgovora sa njime je uručena nakon početka suđenja, ali do 25. januara je proces obelodanjivanja

bio završen. To je, u stvari, bilo pre početka suđenja. U stvari da, bilo je pre. Dakle, sve je uručeno do 25. januara. Sa Avdlijem (Mehmet Avdyli) je ista situacija, i on je od početka bio svjedok po Pravilu 92bis. Njegove izjave na engleskom su obelodanjene 25. januara, dve od tri izjave su tada obelodanjene na BHS-u, i a treća je obelodanjena čim je bila na raspolaganju, trećeg maja. Zatim, tu su bile još neke izjave koje nisu date ovome Tribunalu, a one su obelodanjene 23. aprila. Prema tome, uz dužno poštovanje, mi tvrdimo da smo mi do sada ispoštovali sve uslove kada je reč o tim svjedocima, iako me gospođica Graham me upravo podseća, da kada je reč o Mehmetiju, da smo samo englesku verziju uručili pre suđenja, a verzija na BHS-u su došle nešto kasnije. Optuženom nije naneta nanešena nikakva šteta. I zatim, treći svjedok, Agim Jemini (Agim Jemini), to je svjedok kog smo od početka nameravali da pozovemo da svedoči uživo. Prema tome, treba nam dozvola da to učinimo. To je svjedok koji će govoriti o radio-komunikacijama koje je čuo na tavanu na kojem se krio. Mislim da to svedočenje govori ne samo o bazi zločina nego da ima i nešto veći značaj zbog onoga što je on uspeo čuti. Odluka da se on pozove donesena donešena je u isto vreme kada smo doneli odluku da gde god je moguće smanjimo broj svjedoka. Njegove izjave ovome Sudu su prvi put obelodanjene na engleskom prvog februara, znači to je bilo pre početka suđenja. Verzije na BHS-u 15. marta. I tu je i druga izjava na engleskom uručena 13. februara, dakle sve pre dosta vremena. Njegovo ime je od početka na listi, prema tome naša namera da ga pozovemo je od samog početka bila jasna, iako nismo formalno bili zatražili dopunu liste. On je ovde.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Da, u redu, mi dopuštamo da se on pozove.

TUŽILAC NAJS: Veoma se zahvaljujem, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Pre nego što idete dalje, da li želite pozvati gospodina Eljšanija (Elshani)? On se nalazi pri dnu stranice i piše da on možda neće biti pozvan.

TUŽILAC NAJS: Ne, Eljšanija smo izbacili sa liste. Kada je reč o odlukama po Pravilu 92bis, Pretresno veće još nije donelo odluku u vezi sa Mehmetijem, to je sledeći svedok.

SUDIJA MEJ: Pa, ja se jasno sećam da smo mi to već odlučili.

TUŽILAC NAJS: U tom slučaju smo mi to onda prevideli.

SUDIJA MEJ: Odlučeno je o svima, sve do Hendrija (Ian Robert Hendrie).

TUŽILAC NAJS: U redu, dakle, oni mogu biti pozvani po 92bis, to je sve što mi treba. K-7 nastupa sutra, ne znam kakva je situacija s njime, on spada, čini mi se, u drugu kategoriju.

SUDIJA MEJ: Još se nismo bavili svedokom K-7.

TUŽILAC NAJS: Mi ga danas pripremamo, on je u drugoj kategoriji. Mi naravno čekamo na vašu odluku. I to me sada dovodi do sledećega. Sećamo se da ste vi najavili ograničenje na 45 minuta unakrsnog ispitivanja za optuženog kada je reč o svedocima o bazi zločina po Pravilu 92bis. Međutim, čini mi se da je optuženom ostavljena prilika da se u vezi s time još obrati Pretresnom veću, prema tome, o tome se još treba razgovarati. E, a sada dolazim ponovo na svedoka koji je započeo svedočiti juče. To je K-12, i molio bih sada Pretresno veće da mi dozvoli da pređemo na privatnu sednicu na samo nekoliko minuta.

SUDIJA MEJ: U redu.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS: Razlozi za privatnu sednicu su bili u celosti limitirani, kao što sam objasnio.

SVEDOK: Svedok K-12.

SUDIJA MEJ: U redu. Svedoče K-12, vi ste ovde sada, ponovo. Vi se sećate da ste dali zakletvu da će te govoriti istinu i advokat će vam sada postaviti neka pitanja.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine K-12, juče sam vas pitao da li ste služili vojsku. Da li se sećate da ste odgovorili na to pitanje? Rekli ste da ste odslužili vojsku.

SVEDOK K-12 – ODGOVOR: Da li me on nešto pita? Je l' me pita da nešto potvrdim? Šta je ovo...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već ste odgovorili na to pitanje, rekli ste da ste odslužili vojsku? Da li ste odslužili vojsku u Jugoslaviji?

SVEDOK K-12 – ODGOVOR: Ja sam odslužio vojsku, koliko se sećam i rekao sam da je meni dosta ovog psihološkog obrađivanja po dva dana da me još više zbune. Ja ne mogu ni u čiju korist da svedočim danas ovde i da me puste na miru, jer ću ja da poludim polako. Ovaj, ne može ovo ovako, ako oni ne razumeju moj problem, ja bih tužiocu rekao da mi...

SUDIJA MEJ: Gospodine K-12, vi morate da shvatite u kakvoj se situaciji nalazite. Vi se sada nalazite na Sudu koji vas je pozvao da svedočite. Vi ste odbili to da uradite, mi smo razmotrili kakvo ovlašćenje imamo vezano za ovo i ona su sledeća. Mi, koristeći naša ovlašćenja, možemo proglasiti krivim za nepoštovanje Suda one koji svesno i namerno ometaju sprovođenje pravde, a to uključuje svaku osobu koja svedoči pred Pretresnim većem i uporno odbija da odgovori ili ne odgovara na pitanja. Vi morate da shvatite da mi imamo pravo da vas proglasimo krivim za

nepoštovanje Suda ukoliko vi odbijete da odgovorite na pitanja koja je tužilac valjano postavio. Sada vas pitam, da li ćete odgovoriti na pitanja ili nećete?

SVEDOK K-12: Ako oni misle da sam ja kriv za nešto, neka me stave u zatvor. Ja sam rekao da ja ne mogu. Ako oni ne razumeju zašto ja ne mogu da svedočim, onda ja ne mogu da objasnim bolje nego što sam objasnio. Ja nisam direktno sudiji objasnio, ali ja ne znam ni šta mi je javni tužilac rekao, ali ako, brate, ne razume da ne mogu, onda ne mogu i ako misle da treba da idem u zatvor, ja ću ići u zatvor i sedeću tamo dok on misli da može nešto drugačije. Ja ne znam šta. Ja se ne bojim da sedim u zatvoru, šta će da me stave u zatvor? Ja imam veći problem nego da sedim u zatvoru, ako nisam u zatvoru ili šta ja znam kako...

SUDIJA MEJ: U redu. Vi odbijate da odgovorite na pitanja koja vam Sud postavlja. Mi sada donosimo odluku da ste vi krivi za nepoštovanje ovog Suda usled vašeg odbijanja da odgovorite na pitanja. Mi nalažemo tužiocu da pokrene postupak protiv vas. Mi ćemo naložiti Sekretarijatu (Registry), u slučaju da vi to tražite, da vam dodeli branioca. Vi ćete se vratiti pred ovaj Sud da se dalje rešava ovo pitanje, kada ćemo mi razmotriti ono šta vi imate da kažete preko vašeg branioca i mi ćemo tada razmotriti kakva kazna vam sledi za ovo nepoštovanje Suda. U međuvremenu ćete ostati na spisku svedoka kao svedok koji je naveden i kao neko ko treba da svedoči. U slučaju da se predomislite i odlučite da hoćete da svedočite, obavestite tužioca i bićete pozvani ovamo. U međuvremenu ćemo vas obavestiti kada treba ponovo da dođete na Sud da bismo rešavali pitanje vašeg nepoštovanja Suda. Sada prekidamo sa radom na pet minuta, pre nego što nastavimo sa sledećim svedokom.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, možda bi bilo pametno da prvo odredimo kada će se svedok vratiti na Sud i za one koji treba da znaju koji je taj dan, za slučaj da ne možemo da se dogovorimo iz bilo kog razloga oko tog dana, da to onda odložimo?

SUDIJA MEJ: U redu, to neka bude onda za mesec dana, za 28 dana.

TUŽILAC NAJS: Naći ćemo neki datum i kalendar i dogovoriti se sa Sekretarijatom.

SUDIJA MEJ: Da. 28 dana. Sada prekidamo sa radom na pet minuta.

(pauza)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May), imam prigovor pre nego što počnemo.

SUDIJA MEJ: Da li se odnosi na ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, to je povezano sa ovim što se maločas dešavalo, imam vrlo ozbiljan prigovor.

SUDIJA MEJ: Prvo ćemo saslušati ovog svedoka, a prigovore ćemo ostaviti za kraj današnjeg radnog dana. Sada molim da svedok pročita svečanu izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li mogu da znam ko je svedok?

SUDIJA MEJ: Za trenutak. Molim da svedok pročita svečanu izjavu. Molim da proverite da li je izjava na dobrom jeziku.

SVEDOK MEHMETI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite. Sada, molim vas, sedite i kažite kako se zovete, puno ime i prezime?

SVEDOK MEHMETI: Agron Mehmeti.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Mehmeti, gde ste se rodili?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Rodio sam se u selu Račak (Recak).

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A kada ste se rodili?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: 15. jula 1976. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi Albanac sa Kosova?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, ja sam Albanac sa Kosova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I da li radite kao koordinator za Društvo "Majka Tereza" (Nena Tereze)?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Jesam, radio sam, a trenutno ne radim.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Mehmeti, vi ste dali Tužilaštvu dve izjave. Jedna je bila 12. decembra 1999. godine, a druga je bila 24. avgusta 2001. godine. Je li to tačno?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Tačno je ovo što ste rekli za prvu izjavu, a kažete mi ponovo za drugu izjavu?

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Druga je bila 24. avgusta 2001. godine?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I vi ste šestog februara 2002. godine bili na sastanku gde se nalazio službenik ovog Suda. I tada, tom prilikom su vam pročitane dve izjave i dobili ste i primerak tih izjava na albanskom, zar ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, to je bilo negde na početku februara.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I da li ste imali tada priliku da pregledate sadržinu te dve izjave i da se uverite da su one ispravne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, one su bile tačne. I mogao bih da dam neka mala objašnjenja, ukoliko mi dozvolite.

TUŽILAC ROMANO: Da, to ćemo uraditi malo kasnije. Sada bi Tužilaštvo želelo da uvrsti u dokazni predmet, u dokazni materijal ove dve izjave.

sekretar: Ovo je dokazni predmet Tužilaštva broj 207.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Rezime izjave svedoka je sledeći: Ovaj svedok kaže da je došlo do neisprovociranih napada na selo Račak od strane srpskih snaga krajem 1998. godine. Tokom tog vremena je došlo do granatiranja i niz kuća je uništen ili oštećen. 14. juna 1998. godine, ubijen je srpski policajac u Crnoljevu (Carraleve), što je onda dovelo do pooštavanja mera u odnosu na albansko stanovništvo, kao i do prekida veza, pošto stanovništvo nije moglo više da putuje u Štimlje (Shtime). 25. jula 1998. godine došlo je do srpske ofanzive na selo Zborce (Zborc) koje se nalazi šest kilometara odatle. Selo Račak je tada bilo napadnuto. Svedok je evakuisao svoju porodicu u drugo selo tokom čega su srpske snage pucale u njih. 23. avgusta 1998. godine, srpska policija i vojska su počele da pucaju na selo Račak. Seljani su se sakrili u podrum Šukrija Hajrizija (Shukri Hajrizi), ali su odatle bili uklonjeni od strane policije. Starešina svakog domaćinstva je bio odveden od strane policije, a njihove kuće pretražene. Otprilike 80 kuća je zapaljeno. 15. januara 1999. godine, ujak svedoka Bajram (Bajram) ga je probudio kada je čuo eksploziju u selu. Svedok je čuo pucnjavu iz vatrenog oružja. Otišao je da se skloni u kuću Idriza Hajrizija (Idriz Hajrizi) koja je bila odmah pored njegove kuće. Tamo su se već nalazili ljudi u skloništu. Neki od njih su bili odlučili da pobegnu vozilima u Veštu (Veshta). Oni su, na njih su pucali dok su bili na putu i rođak ovog svedoka Elham (Elham) je bio povređen, bio je ranjen u nogu. Bajram je bio ranjen u glavu, a Hanemša u grudi. Kasnije su oboje od ovih rana,

oboje i Bajram i Hanemša (Hanemshah) umrli. Preživeli su i sklonili se u neku kuću dok nije pao mrak, a onda su otišli da pronađu tela preminulih. Sledećeg dana svedok je čuo da je došlo do masakra u selu. A Sada molim da se svedoku pokaže registrator za Račak, tabulator 7 i tamo ima jedna serija fotografija, htela bih da se svedoku to pokaže. Te fotografije se nalaze u sredini tabulatora, i to je mesto zločina 3, scena 7. ERN broj ovog dokumenta je K0214950. Sada molim da počnemo sa fotografijom broj 1, koja se nalazi na sledećoj strani. Molim poslužitelja da tu fotografiju stavi na grafo-skop za svedoka. Gospodine, možete li ukratko opisati sudijama šta se sada vidi na fotografiji?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ovo je fotografija sela Račak. Ovo je kraj sela koji se nalazi pored seoske džamije.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam reći gde ste vi bili, odnosno na kom mestu su poginuli Bajram i Hanemša ili gde ste se vi sklonili?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Kuće gde smo se mi sklonili se ne vide na ovoj fotografiji. Mislim da mi treba druga fotografija.

TUŽILAC ROMANO: Onda molim da pogledamo fotografiju broj 6.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam prigovor.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To su fotografije koje je Keli (Barney Kelly) napravio. Pošto vidim, "mesto zločina 1", "mesto zločina 2", "Crime scene 2", i tako dalje. To su Kelijeve fotografije, zar ne? Koliko sam shvatio, taj svedok je odbačen iz svedočenja. Kako mogu da se upotrebljavaju njegove fotografije?

SUDIJA MEJ: Ovi registratori su bili usvojeni i fotografije. To što se ovde kaže da je to scena zločina, to je potpuno irelevantno.

SVEDOK MEHMETI: Ova fotografija je u redu. Ta fotografija se odnosi na mene.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine, mi smo sada prešli na fotografiju broj 6. Možete li da kažete Sudu, šta se nalazi na ovoj fotografiji broj 6?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, mogu, objasniću. Ukoliko mi Sud dozvoli, ja ću to ukratko objasniti.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Vrlo ukratko.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ova fotografija je slikana posle rata, zato što vidim da ovde ima nekih promena. Ova cev nije bila ovde u potoku, ona je tu ugrađena 2000. ili 2001. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Oprostite gospodine, ali ono što mene interesuje da kažete Sudu, koje je ovo mesto? Šta se desilo na ovom mestu 1999. godine? Do kakvih je promena kasnije došlo, to uopšte nije bitno.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Samo ova cev nije bila tamo u to vreme, ova metalna cev za vodu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine, kažite nam šta se desilo na tom mestu?

SVEDOK MEHMETI: Ovo je mesto gde je ubijen moj ujak Bajram. I njegova ćerka Hanemša je takođe upucana. Hani Mehmeti (Hani Mehmeti) je takođe ranjena. Makfira Makfire Hajrizi (Makfire Hajrizi) je takođe ranjen. A ovo je potok i mi smo svi sem Bajrama uskočili u ovaj potok. Hanemša je mogla da hoda nekih pet do šest metara, i dok smo uskakali u taj potok, tada je Makfire Hajrizi ranjen.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala, gospodine. Ove dve osobe koje ste spomenuli, Hanemša i Bajram, da li se oni vide na fotografijama broj osam i devet?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja ne vidim fotografije, ali sam siguran da je to tako.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Evo, poslužitelj će vam dati te fotografije.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Hvala. Ovo je Hanemša, 22 godine, ćerka Bajrama, a ovo je Bajram, 54 godine. Ako želite mogu da kažem kada su napravljene ove fotografije.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ne, to nam ne treba, gospodine. Sada molim da poslužitelj stavi fotografiju broj 1 na grafoskop i da vi onda na toj velikoj fotografiji pokažete sudijama gde se to sve desilo, na kom mestu. Da li se to vidi na ovoj fotografiji?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne vidi se na ovoj.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Onda da pogledamo fotografiju broj 2?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li se kuća Idriza Hajrizija (Idriz Hajrizi) nalazi ovde?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ono što ja vidim ovde su kuće koje se nalaze u kraju oko džamije.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam, svedoče. Svedoče, kada ste vi dali izjavu, da li vam je istražitelj Barni Keli dao nekoliko fotografija neidentifikovanih tela i da li ste ih vi onda identifikovali jedno po jedno.? Da li se sećate toga?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da. Svi ti pobijeni ljudi iz sela Račak koje sam ja identifikovao su ljudi koje mogu da identifikujem i danas ukoliko to sudije odmah žele. Mogu da kažem kako su se zvali, kako su se prezivali, kada su rođeni i mogu svakoj osobi da kažem dve do tri rečenice.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ne, svedoče, to nije potrebno. Hoću samo da potvrdite da li su ove fotografije koje ću vam sada

pokazati one fotografije koje su vam pokazali, to jest one na kojima ste uradili identifikaciju. Ove slike nisu u registratoru za Račak, i imam ovde kopije, ali će mi trebati kopija u boji kako bih prikazala više onih u boji. Ove su u boji.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Tužioče, ako biste mi dozvolili...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Ako bi ste vi meni dozvolili. Ne mislim da mi treba da prolazimo kroz sve te dokaze. Mi imamo te registratore.

TUŽILAC ROMANO: Ne, časni Sude. Upravo sam rekla da one nisu u registratoru.

SUDIJA MEJ: U redu. Dobro, ali molim vas vrlo, vrlo brzo.

TUŽILAC ROMANO: Nećemo raditi identifikaciju. Identifikacija je već sprovedena u izjavi. Želim samo da svedok potvrdi da su ovo te fotografije koje su mu tada pokazali.

SUDIJA MEJ: Vrlo dobro. Da li biste samo pogledali fotografije u te svrhe?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Osoba koju ovde vidim, RA170...

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Nema potrebe. Već ste izvršili identifikaciju. Sve što treba da kažete Sudu je da li ste ove fotografije već videli?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Mogu li da prođem kroz njih?

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ne, vi ste to već ranije uradili, nema potrebe, hvala vam mnogo.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Gospođo tužilac, meni nije sasvim jasno kad smo videli fotografije onog mesta odakle smo mi krenuli 15. januara kada smo napustili kuću Harizija, da li mogu da vidim te fotografije sada?

SUDIJA MEJ: Na tužiocu je da odluči šta je relevantno ili ne. Pošto smo mi ograničeni sa vremenom, mi smo ovde prisiljeni da se pridržavamo jedne prilično skraćene procedure. Zahvalni smo vama što se došli ovamo da svedočite, ali nas ne interesuje svaki pojedini detalj. Gospođo Romano (Romano), imate li još nešto?

TUŽILAC ROMANO: Ne, samo mislim da je svedoka možda malo zbunila ona prva mapa, sa prvom velikom fotografijom, jer je prethodno, tokom pripreme za svedočenje, tu mapu identifikovao kao kuću, tako da mislim da je bio malo zbunjen, ali mislim da to nije veliki problem. Možemo da nastavimo. Prema tome, nemamo više pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, čuli ste šta smo rekli, a to je da nameravamo da svedoke koji svedoče o raznim zločinima po Pravilu 92bis, svedoci čije su izjave usvojene da u odnosu na njih nameravamo da ograničimo vaše unakrsno ispitivanje na tri četvrt sata, a to je zbog toga što mi već imamo iskustvo sa vašim unakrsnim ispitivanjem tokom proteklih nekoliko nedelja i da se puno vremena gubi na ponavljanje i na prepiranje i nekad na nerelavantne stvari. Prema tome, zato smo odlučili da ovo ograničimo. Da li vi hoćete nešto da kažete o tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa hoću, pošto se vi pozivate na iskustvo iz prethodnih ispitivanja, onda bi iz tog iskustva mogao da se izvuče samo jedan zaključak, a on je da je jedan sat unakrsnog ispitivanja nesumnjivo nedovoljan jer za sve svedoke koje sam unakrsno ispitivao u ograničenom vremenu od sat vremena vi ste me prekinuli ostavljajući mnoga pitanja nepostavljena. I sada umesto da mi povećate vreme unakrsnog ispitivanja poučeni tim iskustvom, vi ga smanjujete na zahtev suprotne strane koja ima probleme sa vremenom, tako da probleme vremena suprotne strane rešavate uskraćivanjem mog vremena. Dakle, ja se kategorički protivim daljem skraćivanju vremena unakrsnog ispitivanja. Zahtevam da ono ostane najmanje u onim okvirima od jednog sata, koje takođe smatram nedovoljnim i potpuno neade-

kvatnim u pogledu mogućnosti postavljanja pitanja. A i sami ste videli da sam svedoke koje nisam imao mnogo pitanja da postavljam, par njih, ispitivao manje od sat vremena. Dakle, nisam želeo da iskoristim to vreme.

SUDIJA MEJ: Ja ću odgovoriti na ova pitanja koja ste vi postavili. Pre svega, nije tačno o ovome što vi govorite da je ovo doneto na zahtev Tužilaštva jer nije donelo. To je zasnovano jednostavno na vremenu koje ste vi izgubili tokom vašeg unakrsnog ispitivanja, a razlog što vas mi prekidamo i što ćemo vas prekidati ukoliko nastavite sa tom praksom je taj što vi postavljate ili pitanja koja se ponavljaju ili iznosite ili se prepirete ili postavljate irelevantna pitanja. Ukoliko to budete radili, mi ćemo vas prekidati. Ukoliko ne budete radili, nećemo vas prekidati. Pošto smo poučeni iskustvom iz proteklih nekoliko nedelja, ja mislim da od 67 ili 66 svedoka koliko je ovde bilo, sumnjam da je bilo dva ili tri slučaja koja niste iskoristili svo vreme koje vam je stavljeno na raspolaganje, u bilo kom momentu kad ste hteli i kad vam je odgovaralo. Znači samo u odnosu na dva do tri svedoka ste iskoristili manje vremena i iz tog razloga ćemo ograničiti vaše unakrsno ispitivanje na tri četvrt sata u odnosu na ove svedoke. Zapravo, sada bi možda bilo prikladno da napravimo pauzu pre nego što počnemo unakrsno ispitivanje. Pauza od 15 minuta. Gospodine Mehmeti, vi ste ovde svedok i molim da ni sa kim ne govorite o vašem svedočenju tokom pauze sve dok se vaše svedočenje ne završi. Mi nastavljamo sa radom u 12.30.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao prvo, da počnemo sa ovim pitanjima koja su maločas vezana za usmeno...

SUDIJA MEJ: Ne treba nam više fascikla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste malopre neopravdani napadi na Račak 1998. godine. Da li je tačno da u tim napadima niko nije stradao?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Godine 1998. niko nije poginuo u Račku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da je policija tražila oružje prilikom tih, kako vi kažete, neopravdanih napada?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne znam da li je policija tražila oružje. Oni su došli 23. avgusta 1998. godine i zapalili 80 kuća u našem selu i odveli dvoje ljudi sa sobom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u vezi sa ovim što ste rekli da je 14. juna 1998. godine ubijen policajac? Da li smatrate da je neopravdano, pošto je policija dolazila da traži oružje i da traži ubicu policajca?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Taj policajac nije ubijen u Račku i ne znam kakvo vam je to uopšte pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A maločas ste vi rekli da je 14. juna 1998. godine ubijen policajac?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Rekao sam da smo sumnjali da je on ubijen ali nije ubijen u Račku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali je ubijen u okolini Račka, je li tako ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Sumnjalo se da je ubijen u Crnojleju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je posledica toga što je policija bila prisutna bilo to da niste mogli da putujete u Štimlje. Zašto niste mogli da putujete u Štimlje?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne. Policija je tamo bila i ranije, ali kada je taj policajac ubijen, ako je uopšte ubijen, onda je

podignuta barikada, kontrolni punkt, a bila je i vojska u Štimlju, i nismo mogli ići u Štimlje. Ja ne vidim svrhe da se o tome govori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste mogli da idete kroz taj kontrolni punkt ili niste?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne. Ne kako bi se išlo u Štimlje. Na raskršću se nalazio kontrolni punkt, ali ja nisam imao razloga da se dovodim u opasnost. Nije bilo razloga zašto bih se na bilo koji način izlagao riziku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, opisali ste 15. januar na sledeći način, pa vas pitam je li to tačno. Rekli ste da je vaš ujak čuo pucnjavu, da je pobegao u kuću Hajrizija, da su neki građani trčali, da je jedna osoba ranjena u nogu, druga u glavu, treća u grudi. Tako ste opisali ceo događaj, a onda ste rekli, posle ste čuli da je došlo do masakra u selu. Dakle, je li tačno ili nije?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Časni Sude, molim vas da optuženog zamolite da ne postavlja tako duga pitanja, jer moram dati detaljno objašnjenje.

SUDIJA MEJ: A šta je to što ne razumete?

SVEDOK MEHMETI: Razumem, ali ako trebam da odgovorim na tako dugo pitanje, to će mi trajati.

SUDIJA MEJ: Pa odgovorite najbolje što možete. Brže ćemo raditi ukoliko vi samo budete odgovarali na pitanja i ne budete ulazili u rasprave.

SVEDOK MEHMETI: Oprostite, ali ne znam kako da kratko odgovorim na tako duga pitanja.

SUDIJA MEJ: Molim vas, gospodine Miloševiću, pitajte ga neko drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naveli ste u prvoj izjavi da vam je zanimanje tada kada ste davali izjavu koordinator društva "Majka Tereza", a maločas ste odgovorili na pitanje gospođice Romano da više ne radite za "Majku Terezu". Kad ste prestali da radite?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja još uvek imam ovde sa sobom bedž društva "Majke Tereze" što se može videti. Ja sam radio za to društvo, ali međutim u ovom trenutku to društvo ne radi jer je vanredno stanje u selu prošlo i nema potrebe za pomoći te vrste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a pored toga rekli ste da ste zamenjivali sveštenika. Da li još uvek zamenjujete sveštenika?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne. Mi muslimani nemamo sveštenike. Imamo imama koga zovemo hodža i ja sam ga ponekad zamenjivao kad on nije bio prisutan. Isto tako moram reći da hoću da vidim transkript na albanskom, a vidim samo na engleskom.

SUDIJA MEJ: Transkript postoji samo na engleskom.

SVEDOK MEHMETI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste u svojoj izjavi, na prvoj strani, u prvoj izjavi: "Problemi Albanaca na Kosovu su se pogoršali ubistvom u selu Prekaze, što je nagnalo Albance da preduzimaju mirnu akciju". Da li vam je poznato da je 1998. godine počeo veliki talas terorizma? Da ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne razumem ovaj izraz "talas terorizma", osim ukoliko ne govorite o vašim vlastitim policijskim i vojnim snagama koji su počinili teroristička dela nad albanskim stanovništvom. Ja drugačije ne mogu shvatiti taj izraz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam za terorističke akcije UČK koje su bile brojne 1998. godine. U njima je poginulo

mного i Srba i Albanaca i drugih nacionalnosti, vojnika i policajaca. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Za mene je OVK oslobodilačka vojska i ja ne shvatam ovu frazeologiju kojom se vi koristite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to što je radila OVK vi nazivate mirnom akcijom?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Ja govorim o civilnom stanovništvu koje je otišlo na miroljubive demonstracije u Štimlju i to odlazilo 54 dana kontinuirano. To nije teroristički akt. Mi smo samo išli da protestujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vas pitao za UČK. Rekli ste Albanci preduzimaju mirne akcije?

SUDIJA MEJ: Vi se igrate gluvih telefona. Pitajte neko drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Povezali ste to sa događajem u Prekazu. Koliko kilometara je udaljeno vaše selo Račak od Prekaza?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne mogu tačno reći u kilometrima jer se Prekaze nalazi na severu Kosova, a Račak se nalazi u centralnom južnom delu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ima oko 70 kilometara, je l' tako, preko Prištine (Prishtine) i Mitrovice (Mitrovice)?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Ne znam tačno, ali to je daleko, u jednoj sasvim drugoj opštini. Bez sumnje u opštini Srbica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tokom 1998. godine u selu Račak i opštini Štimlje bilo incidentnih situacija bilo koje vrste?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ono što ja zovem incidentima su dolazak srpske policije i vojske 23. avgusta, kada su palili kuće

i proterali nas sa mesta gde smo bili. Ne znam šta bi se drugo moglo nazvati incidentom ako ne spaljivanje kuća samo zato što su to albanske kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ste maločas doveli u pitanje ubistvo policajca, vi pišete u prvoj izjavi na drugoj strani, citiram vas: "Dana 14. juna ubijen je srpski policajac, a nakon toga nismo mogli da idemo u Štimlje". Je li to tačno ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, samo da je srpski policajac ubijen, to nije jedini razlog. Čak i ranije nego što se počelo sumnjati da je taj srpski policajac ubijen, put je bio blokiran i nismo mogli ići u Štimlje, niti da protestujemo niti da kupimo osnovne namirnice. To je policija učinila. Ako vas zanimaju dokazi o tome da li je srpski policajac ubijen ili ne, ja mogu dati neke detalje o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u sledećem pasusu vi kažete: "Izgleda da je ubijen jedan policajac u Crnoljevu." Da li vi isto ubistvo opisujete kada to kažete? Da li mislite na isto ubistvo ili na drugo?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, iznešena je tvrdnja da je tamo ubijen policajac. Na osnovu informacija koje smo imali i onoga što smo čuli na televiziji u emisijama na srpskom, ili je ponekad prevedeno na albanski, smatra se da se radi o incidentu u Crnoljevu, u kojem je ubijen srpski policajac. Ja nisam bio tamo i ne mogu reći da li se to dogodilo ili ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada kažete da je 25. jula 1998. godine izvršen napad na selo Zborce (Zborc), moje pitanje glasi: Zašto ste vi bili u opasnosti, kad navodite u svojoj izjavi da je to selo bilo udaljeno oko 16 kilometara od Račka?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: To je šest kilometara od Račka i Štimlja i od Česta (Cesta) i Pođa Geštenjeve (Podja e Geshtenjeve). Oni su granatirali selo sa tih mesta, selo Zborce, a takođe i selo Račak i druga sela u opštini Štimlje. Videli smo ih kako granatiraju Zborce. Bili smo manje od hiljadu metara od njih, kako onda

da se ne bojimo? Jer, mi nismo mogli ostati u selu nakon takvih pretnji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete: "Pucali su na nas sa jednog brda, nisu nas pogodili, ali mislim da nisu hteli nikoga od nas da pogode jer su hteli da zaplaše izbeglice". Da li ostajete pri toj izjavi?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da. To je možda istina. Samo trenutak, molim vas. Neko ko puca to je pokušaj ubistva. Ne znam kako neko može u oklopnim vozilima, da li toga ima bilo gde u svetu, da se dopušta da se takve stvari dešavaju, a da ljudi ne budu uplašeni?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od 2.300 stanovnika Račka, koliko je bilo UČK?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: U Račku je bilo 2.370 stanovnika. I to su sve bili civili. Ja ne znam tačno koliko je bilo vojnika OVK i nemam niti ovlašćenja da o tome govorim. Verujem da će vama doći neki svedok koji vam o tome može dati tačne informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali otprilike recite. Znači, nemate tačno, ali imate neku predstavu. Otprilike koliko?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja vam ne mogu dati čak niti orijentaciono, jer ja se nisam bavio OVK, nisam imao popise tako da vam ne mogu dati tačan broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi kažete u prvoj izjavi na strani 2, da period koji se odnosi posle ubistva policajca 14. juna: "OVK je sve više izbijao u prvi plan i zaokupljao Srbe". Dakle, imate predstavu o tome. Objasnite mi smisao tog navoda onda ako nemate predstavu?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: OVK, na osnovu medijskih izveštaja iz tog perioda, a na njih sam se ja oslanjao, nije bila oslobodilačka vojska Račka ili Štimlja. Zvala se Oslobodilačka vojska Kosova, dakle pokrivala je celu teritoriju Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda kažete posle ovoga da je izbijao OVK u prvi plan i zaokupljao Srbe. Zbog toga su Srbi preduzeli energične mere i izvršili agresiju. Je li to poenta vašeg objašnjenja? Da su Srbi reagovali na aktivnost OVK, je li tako? Da ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne mogu na to da odgovorimti sa da ili ne. Ne mogu da vam dam kratak odgovor. Ako je srpska vojska i policija preduzimala neke mere protiv OVK, naređenja su došla od vas da se napadne selo Račak, od optuženog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da zato što je OVK izbijala u prvi plan i zaokupljala Srbe, da su zato Srbi preduzeli energične mere i izvršili agresiju. Dakle, da li je tačno ili nije da su snage policije reagovala na aktivnosti UČK? Je li to tako ili nije?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne znam. OVK je po celom Kosovu, dakle ne mislim sada na OVK u nekom selu, komšiluku ili nešto slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, to znači i u vašem selu, pa zato i pitam koliko ih je bilo u vašem selu?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Nije bilo vojnika OVK-a u mom selu. Kao što sam već ranije rekao, ja vam samo mogu govoriti o civilima sa kojima sam živeo u svom selu. Ako imate pitanja o njima, o tome vam mogu govoriti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznata dužina rovova koje su pripadnici UČK-a iskopali i koristili u selu Zborce o kome govorite?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne znam. Nisam bio tamo, nisam video rovove, to je šest kilometara daleko od Račka. Nisam išao tamo da ih gledam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Maločas ste rekli da ste posmatrali aktivnosti policije sa daljine od jednog kilometra.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Pišat i Štimlje (Pishat e Shtime) je otprilike kilometar daleko. Kao što sam već ranije rekao, to je

nekih 50 do 1.000 metara daleko severozapadno od Štimlja i odatle se granatiralo selo Zborce. Ja sam video oklopna vozila kako granatiraju, video sam kako odatle dolaze granate, ali ne znam gde su te granate pale na zemlju. Između te dve stvari postoji velika razlika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete da je u selu ostalo 300 do 400 ljudi, ja vas citiram: "Morao sam da održim dobar ugled svoje porodice, baš kao što su i drugi muškarci u to vreme ostali u selu da zaštite svoju imovinu." Znači 300, 400 muškaraca je tamo ostalo da štiti imovinu. Šta to znači?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Nisu to bili samo muškarci, oni koji su ostali, bilo je i porodica koje se nisu toliko uplašile. Neki su ostali. Ja sam u svojoj izjavi rekao da su oni ostali kako bi se brinuli o stoci. I ja to ne mogu shvatiti. To je sasvim apsurdno da me neko izbací iz moje vlastite kuće samo zbog moje nacionalnosti, samo zato što sam Albanac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi sami kažete da ste ostali da se brinete o stoci, da ste se brinuli za useve, da ste porodici slali povrće iz bašte i tako dalje. Da li to što vi kažete predstavlja dokaz da i vas i druge muškarce koji su ostali u selu niko nije ometao u obavljanju tih svakodnevnih aktivnosti? Da li to govori o tome?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne shvatam kako to da ih niko nije sprečavao, ne shvatam, nisam to rekao. Tamo je bilo pretnji. Tek posle rata sam se uspeo da se na neki način pomirim sa svim tim pretnjama i granatama koje su dolazile od vaše policije i vojske. Naravno, pretnje nisu uspele da sprečite rast paradajza i drugih biljki, zato jer voda dolazi sama od sebe. Sve što sam ja morao da uradim je da odem na petnaest minuta i da se pobrinem za njih. Možda nisam u pravu, ali ne verujem da možete da zaustavite rast povrća, jer da ste imali tu mogućnost, verovatno biste je i iskoristili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste u vašoj izjavi rekli da je tokom tog perioda, znači leto 1998. godine "Policija granatirala

brda, ali nije ušla u selo". Moje pitanje glasi: A zašto je policija granatirala brda?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Mislim da pitate pogrešnog, mislim da bih ja to trebao vas da pitam, jer vi ste dali naređenja i vi treba da znate zašto su napadali ta brda, ja to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo uporišta UČK po tim brdima?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Na koje selo mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim na brda.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne razumem na koja brda mislite? Račak je na granici Štimlja...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malopre ste rekli, policija je granatirala brda, ali nije ušla u selo?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, oni nisu ušli u selo pre 23. avgusta 1998. godine, oni su granatirali preko Račka i preko kuća. U nekih sedam ili osam slučajeva koji nisu spomenuti u toj izjavi, kuće su gađane minobacačkim projektilima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, posle pretresa kuća u ovom istom periodu policajci su vam rekli da ne idete u šumu, isto to su vam ponovili pre nego što su otišli iz sela. Je li tako ili nije?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: O kojem to vremenskom periodu govorite, datum, mesec, godina?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O tome vi govorite u izjavi. Vi kažete kad ste hteli da krenete iz sela prema gradu, da vam je tada policajac rekao, navodim vaš citat, "...da ne moramo nikuda da idemo jer će nas oni štiti". Je li tako ili nije?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Srpska policija da štiti nas, da li to hoćete da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste napisali, rekli su vam: "Ne moramo nikuda da idemo jer će nas oni štiti". To su vam rekli, to je vaša izjava?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne.

SUDIJA MEJ: Gde je to, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na žalost, ja nemam tu izjavu kod sebe, ali to svakako ima u njoj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, četvrta strana, zadnji pasus engleske verzije.

SUDIJA MEJ: Hvala.

SVEDOK MEHMETI: Srbi su bili spremni...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako objašnjavate da su policajci, kako vi kažete po imenu Boža i Miro, navodim vaše reči, bili veoma poznati i ozloglašeni u gradu Štimlju, kada u svojoj prvoj izjavi na strani 3 kažete: "Jedan od Roma hteo je da nas napadne, ali mu je Miro rekao da nas ne dira i taj Rom je odmah prestao da nas gura kundakom svoje puške." Je li tako ili ne? Znači, zaštitio vas je.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja mislim da je došlo do zabune imena. Miro je neko drugi, Boža je isto neki drugi policajac, bio je tu i neki drugi policajac. Bilo je drugih. Bili su tu neki Četa, Saša. To se sve odnosi na 23. avgust 1998. godine. Oni su imali marame, a Miro je imao crvenu traku oko ruke, a drugi policajci su nas gurali kundacima. Miro ih je zamolio da to ne rade, ja mislim da je to bila neka vrsta igre koju su oni igrali sa nama. Meni u svakom slučaju to nije ništa značilo. Meni su oni svi bili isti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste poznavali Albanca, Nazmi Ljuriya (Nazmi Luri) ili Aljurija ili Oljurija?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Odakle je on?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je bio ubijen od strane UČK između sela Zborce i sela Balince (Balince), na mestu Kodra Gorance (Codra Gorance). Bio je stariji samo tri godine od vas. Rođen 1973. godine. Da li znate za to?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne. Mislim da treba da uporedite neke ljude, nemojte molim vas da pokušavate da uporedite ljude po uzrastu sa mnom, Božu i Mira, ne treba da poredite vaše teroriste sa mnom.

SUDIJA MEJ: Molim vas da pokušate da se skoncentrišete na pitanja koja vam se postavljaju, gospodine Mehmeti, brže ćemo završiti. Postavili su vam pitanje da li znate Albanca koji je ubijen. Da li ga znate ili ne?

SVEDOK MEHMETI: Ne, ova osoba nije iz Račka, to ime ne postoji, ja ne znam za taj slučaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate Dželjadina Fehmija (Xheladin Fehmi) iz Račka, rođenog 1954. godine, koji je otet od strane UČK, drugog decembra 1998. godine? Otmicu prijavila Albanka Abazovi Fatimi (Abazovi Fatime), rođena 1958. godine, koja je napravila izveštaj o obdukciji za MUP, policiju. Ovo je čovek iz Račka, da li njega poznajete?

SUDIJA MEJ: Jedno po jedno pitanje, molim vas.?

SVEDOK MEHMETI: Časni Sude, ako mi dozvolite, ja mogu dati odgovor na prvo pitanje.

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste poznavali Dželjadina Fehmija iz Račka?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da li mislite na Fahmi Dželjadinija?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, znam ga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je otet od strane UČK-a 28. decembra 1998. godine?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, njega nije niko oteo, ne znam gde je bio kao izbeglica u to vreme. Posle 12. juna 1999. godine on je kao i svi drugi iz Račka došao u moje Društvo da zatražiza humanitarnu pomoć, da se obrati za pomoć. U stvari, ja ne znam gde se on nalazi danas, ali sam ga pre nedelju dana video u njegovoj sopstvenoj kući, bolje rečeno, ispred kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je njegovu otmicu SUP-u prijavila Albanka Fatimi Abazovi (Fatime Abazovi)?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne postoji Fatimi Abazovi u selu Račak. To ime ne postoji, taj podatak nije tačan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste čuli da je 10. januara 1999. ubijen policajac Svetislav Pržić kod Račka, od strane UČK, 10. januara 1999. godine?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da li ste rekli 11. januara?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 10. januara.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ne znam da je neki policajac bio ubijen. Nije bilo nikakve pucnjave tokom tog vremena, jer mislim da je na snazi bio navodni sporazum sa Holbrukom (Richard Holbrooke) koji ste vi sami potpisali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vas pitao da li ste čuli, ako niste, idemo dalje. Vi ste već sledećeg dana, 11. januara, to stoji na strani 5 vaše izjave, svom stricu rekli da vašeg rođaka Vehbi (Vehbi) odvede u Godance (Godanc), jer će tako lakše biti da pobegnemo ako nas napadnu. Je li tako? Da li ste već tada znali za akciju policije koja je okružila selo radi hvatanja ubice policajca?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Nije mi jasno zašto ne spominjete deveti januar, ne 11. januar. Policija je došla i ostala tada i

zato sam ja, upravo iz tog razloga tražio da Vehbi napusti selo, tako da ja i moj stric možemo vrlo brzo da napustimo selo u slučaju da se nešto desi. Nešto se i desilo 15. januara što su prouzrokovale vaše snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U drugoj izjavi od 24. avgusta, na prvoj strani objašnjavate istražiteljima, odnosno istražitelja Haškog tribunala ste vodili da pokažete, kako vi kažete, citiram vas: "Značajna mesta na kojima znam da su stanovnici sela Račka ubijeni 15. januar 1999. godine". Da li je tačno, dakle moje pitanje glasi, da li je tačno da ste ove lokacije označili, a da nijedno ubistvo niste lično videli? Da ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne. Ja sam pokazao Barniju Keliju mesta gde sam se ja nalazio, kada su moji rođaci ubijeni, moj stric i njegova ćerka, a što se tiče drugih lokacija, ono što sam pokazao gospodinu Keliju je ono što je meni bilo rečeno od strane drugih ljudi, kao što je bio slučaj sa Sahidom Metuši (Sahide Metushi) koja je ubijena od strane vaše policije i njeno telo je nestalo i nema je do današnjeg dana. Njen grob je još uvek prazan i celo selo Račak traži nju, a možda vi znate gde je. Ako znate gde je to telo, molim vas recite nam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi s tim vas upravo pitam, citiram vas, kažete: "Šabani (Shabani) mi je rekao da mu je njegova majka rekla da je videla telo da tamo leži. Do danas njeno telo nije pronađeno." Govorite o toj osobi. Znači vi ništa od toga niste videli? A Šabani vam je rekao da mu je njegova majka rekla da je videla, je li to tačno?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: To je tačno. Ja sam bio nekih 200 metara udaljen od mesta ubistva, zapravo tu osobu zovem nestalom i tačno je da je to ispričala majka Šabana, preciznije majka Rama Šabanija (Rama Shabani).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da ste istražitelju pokazali gde je navodno ubijen Nazmi Nuha (Nazmi Nuha), na osnovu priče ostalih seljaka, i to isto niste videli?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, navodno ubistvo Nazmija, ja sam njega video negde drugde, a ne tamo gde je on ubijen. On je bio stariji gospodin, neoženjen, nije imao dece i imao je otprilike 80 godina. Ja kod sebe imam i njegov tačan datum rođenja ukoliko je Sudu to potrebno i njega je ubila policija, vojska ili paravojne jedinice, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moje pitanje je bilo da vi to niste videli, da ste čuli iz priče i na osnovu priče ostalih seljaka, je li tako?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Tako je, ja to nisam lično video, nisam video ubistvo Nazmija jer nisam išao sa policijom da gledam koga oni ubijaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste zatim izjavili za Aslanija, da su ga Srbi ubili 15. januara, ali da ne znate na kom mestu, da vam je neko to rekao, ali da se ne sećate ko vam je to rekao? Je li tako ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne, ja ne mogu da se setim ko je on bio. Znam da je Mustafa Beće Aslani (Mustafe Beqe Asllani) ubijen. On je bio mentalno zaostala osoba. Verovatno to nije u mojoj izjavi. Ja nisam rekao da je on bio hendikepiran ili govorio o toj osobi u mojoj izjavi kao o mentalno hendikepiranoj. Reč "mentalno" nije tamo u izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja samo citiram ono što ste rekli u vašoj izjavi. A da li ste zatim istražitelju opisali smrt Halita Šaćirija (Halit Shaqiri) i Avdilj Demaja (Avdyl Demaj) i naveli mu dve verzije njihovih ubistava, a onda ste rekli: "Nisam siguran koja je priča tačna"? Je li tako ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: To je tačno, ja nisam bio sa Halitom Šaćirijem kad je bio ubijen, ja sam bio sa njegovim ujakom Avdiljom Demajom. Oni su ubijeni u Štimlju, ne znam tačno kog dana, ali mislim da je bio 14. april 1999. godine, ne znam u koje vreme se to desilo. Postoje dve verzije o ovom događaju, ne znam o koj se radi ovde, o prvoj ili drugoj verziji i to je cela

informacija koju sam ja dobio od porodice Halita Šaćirija. Mene je više interesovalo da dobijem tu informaciju, budući da je on poreklom iz Račka. Vidim da ovde na ekranu ima greška, nije Halil, nego Halit, sa "t".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od koga ste saznali obe verzije, ne znate koja je tačna? Od koga ste saznali obe bez obzira na to koja je tačna, da li je jedna tačna? Ko vam je ispričao te dve verzije?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Porodica Halita Šaćirija. Ove dve verzije su prilično slične. Svejedno je da li je i ispravna je prva ili druga, gde se kaže se da je ove ljude ubila srpska policija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je tačno kada govorite o ubistvu Hasana Bećirija (Hasan Beqiri) da takođe govorite o saznanjima iz druge ruke, to isto niste videli, to vam je isto neko ispričao. Je li tako?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Nisam dobio prevod. Sada čujem. Ja nisam video kako ubijaju Hasana Bećirija na mestu gde je ubijen. Njegovo telo je doneto u selo Petrovo (Petrove) i ja sam ga lično svojim rukama sahranio zajedno sa nekim drugim stanovnicima Račka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da ste ovu priču o njegovom stradanju čuli od nekog mladića za koga vi kažete u drugoj izjavi, citiram vas: "Ali ne znam kako se zove". Čuli ste od nekoga za koga ne znate ni kako se zove, je li tako ili ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, ja sam u međuvremenu saznao njegovo ime, pošto sam dao izjavu Barniju i mogu da vam dam to ime.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali čuli ste opet od toga za koga ste saznali kasnije njegovo ime, je li tako? To isto niste lično videli?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja nisam video kako srpski policajac ubija Hasana. Video sam kako on ubija nekoga iz

sela Dramnjak (Dramjake). Video sam Hasana iz sela Petrovo i lično sam ga svojim rukama sahranio zajedno sa nekim drugim stanovnicima sela Račak. Mesto gde je Hasan ubijen je Cerovik (Cerrovike), blizu Petrova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je možda on stradao u borbama između UČK i policije? Kako vi znate od čije je vatre on stradao i uopšte od čije su vatre stradali ovi ljudi koje navodite? Kako to znate kad nikog niste videli?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Mogu da vas uputim na Arbenovu (Arben) informaciju, a on mi je rekao da je čuo srpske policajce kako pričaju na srpskom. Oni su obojica otvorili vatru i pogodili su Hasana u stomak, a Arben je uspeo da preživi taj pokušaj ubistva. Sahranio sam Hasana u Petrovu, a 30. avgusta sam ekshumirao njegovo telo i sahranili smo njega i dvojicu drugih na groblju onih koji su masakrirani u Račku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čuo srpske policajce, šta je čuo kad kažete "čuo srpske policajce". Šta je čuo?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ne policajca, već policajce. Arben je čuo kako oni pričaju na srpskom, sigurno su psovali i otvorili su vatru i ovi ljudi su otišli da vide kolonu izbeglica, da vide kuda da pošalju pripadnike paravojnih jedinica i da vide da li da izbeglice pošalju ka Albaniji (Albania) ili ka Makedoniji. Zato su oni išli tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to što ih je čuo nije bilo u vezi ni sa kakvim ubistvom, nego je čuo neki razgovor njihov? Zar ne?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Ja ne znam da li pokušavate namerno da me ne shvatite ili šta, ovo su bili mladi ljudi, dečaci, mladići od petnaest, šesnaest godina. Ja imam više detalja među ovim mojim podacima u torbi. Oni nisu znali dobro srpski i ja ne mislim da su oni otišli tamo da mu nude slatkiše.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi ste sada iskoristili vaše vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam još jedno pitanje. Rekli ste i to vam je na strani iskaza, to je 03045489. "Stradala je kuća u kojoj se Avdij nalazio." Tamo kažete da su Srbi zapalili kuće u tom selu. Kažete "Ja nisam video njegovo telo, ali dok sam nosio sanduk imao sam utisak kao da nosim praznu kutiju". Je li tako? Da li je to vaša izjava?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Avdij Sejdiu (Avdyl Sejdiu) je bio starija osoba od 99 godina, iznemogla. On nije imao više od 40 kila. Pa Bez obzira na to, vaše snage su spalile njegovu kuću sa njim unutra u selu Greme (Greme). Njegova porodica je otišla i izvadila njegovo telo, njegov kostur i kad sam ja podigao njegov kovčeg, činilo mi se kao da podižem prazan kovčeg iako su kosti bile unutra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, hvala vam lepo.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije...

prevodioci: Mikrofon za gospodina Tapušковиća.

SUDIJA MEJ: Koliko sam ja vas shvatio, vi nemate pitanja?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Da.

SUDIJA MEJ: Da li tužilaštvo ima dopunskih pitanja?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Samo par stvari, časni Sude. Gospodine, da bismo pojasnili ono što stoji u zapisniku, a to stoji

i u vašoj izjavi. Da li možete da navedete imena ljudi čije ste ubijanje, ubistvo vi lično videli?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Video sam dve osobe kako su ih ubili metar od mene. To je bio Bajram Mehmeti (Bajram Mehmeti) od 54 godine i Hanemša Mehmeti (Hanemshah Mehmeti) od 22 godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste videli tela drugih ljudi koji su ubijeni 15. januara tog dana ili sledećeg dana?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Čak 42 civila koji su bili masakrirani 15. januara između 7.00 i 17.00.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Znači videli ste njihova tela?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, sledećeg dana. Sem nekoliko koje sam video to veče.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I videli ste ih gde?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Na koja tela se sad ovo odnosi? Bilo je 24 ljudi koji su masakrirani na brdu Bebušit (Bebushit).

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I vi ste ih videli na tom brdu?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, u subotu, kada je njegova ekselencija ambasador Vilijam Voker (William Walker) stigao.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Časni Sude, oprostite, ali ja ću morati ponovo da zatražim da se registrator stavi da bismo bili fer prema svedoku zato što je prva fotografija koju smo mu pokazali bila pogrešna. Zato, zamoliću sada poslužitelja da u tabulatoru 7 pokaže svedoku fotografiju K0214951.

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da, potpuno tačno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam reći šta se desilo, šta je prikazano na tom mestu?

SVEDOK MEHMETI – ODGOVOR: Da. Ovo je kuća Idriza Hajrizija ovde. Ovo je kuća mog strica Bajrama Mehmetija, a ovde, u sledećem dvorištu je moja kuća. Mi smo se krili u kući Idriza

Hajrizija, a u 10.25 je došao Hasanim Baljali (Hasan Balalli) je do?ao i rekao da policija i vojska ulaze u selo i onda smo mi otišli iz te kuće, pa onda ovim putem, ovom stazom ovde. I ovde je ranjen Elhami (Elhami) i moj rođak je onda povikao mom stricu, i rekao je da je: "Elhami je ranjen"... A onda je moj stric stigao i ovde strelica pokazuje gde je moj stric pogođen metkom sa brda Bebušit, i onda je on pao. Pao je blizu mene, zatvorio je oči, a njegova kćerka je onda povikala i rekla nešto, a onda su pripadnici paravojnih jedinica optuženog pogodili nju u grudi. A onda je Arben, Arben Hajrizi (Arben Hajrizi) prvi skočio u taj potok, i ostali za njim, a onda je Makfire Hajrizi (Makfire Hajrizi) ranjen dok je skakao u potok. Hanemša je još prešla pet ili šest metara, mogla je da pređe još tu malu distancu, i Ramiz Hajrizi joj je pomogao, a onda je na ovom mestu ovde ona umrla i ostala je tamo do uveče kada je prestala pucanjava. Mi smo se krili ovde u nečemu što vi možda zovete špajz.

SUDIJA MEJ: Mi smo pročitali sve to. Hvala vam, gospodine Mehmeti.

SUDIJA KVON: Gospodine Mehmeti, vi ste rekli da su meci ispaljeni sa brda Bebušit, je li to tačno?

SVEDOK MEHMETI: Da. Tačno je, ali takođe se pucalo i sa glavnog putae ceste i sa Česte. Iz tri pravca se pucalo, a na osnovu rana koje je zadobio moj stric moglo se ustanoviti da je on pogođen metkom koji je ispaljen sa Bebušita.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Ja nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Hvala vam, gospodine Mehmeti. Vi ovim završavate vaše svedočenje. Hvala što ste došli u Tribunal da svedočite. Sada možete da idete

SVEDOK MEHMETI: Časni Sude, mogu li ja samo da kažem nešto na pola minuta?

SUDIJA MEJ: Na žalost ne. Naša pravila ne dozvoljavaju da svedoci daju takvu vrstu izjava. Mi ovde imamo vrlo ograničeno vreme, ali u svakom slučaju hvala vam što ste došli.

SVEDOK MEHMETI: Hvala u ime sela Račak i svih koji žive tamo. Mogu li ja sada da idem i da ga ostavim ovde na mestu gde on zaslužuje da bude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Rajnefeld (Ryneveld).

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, časni Sude. Tužilaštvo sada zove sledećeg svedoka Džemaila Bećirija. (Xhemail Beqiri).

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, dok čekamo na ovog svedoka, ukoliko biste želeli da prenesete poruku koja se tiče svedoka K-7. Ne znam da li ćete ga vi ispitivati ili neko drugi, ali bez obzira na to, mi smo ukratko pogledali njegovu izjavu i čini nam se da on neće moći da ide po Pravilu 92bis, ali ćemo u svakom slučaju saslušati vaše argumente i po tom pitanju i razmotriti ih.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, u redu. Hvala. Imaću u vidu ovo što ste rekli, onda ćemo ga pozvati kao živog svedoka.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, dok čekamo da se uvede sledeći svedok, uzimajući u obzir vaše pojašnjenje da su dokumenti koji se nalaze u registratoru usvojeni kao dokazni predmeti, ja sada ne tražim da se sve to vadi za sledećeg svedoka već samo ću da pročitam rezime i da se pobrinem da dodaci budu na pravi način identifikovani u izjavama, da budu na raspolaganju Sudu u trenucima kada bude imao vremena, ako dopustite.

SUDIJA MEJ: Da. Molim vas da pročitate svečanu izjavu.

SVEDOK BEĆIRI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, i celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sest, gospodine Bećiri.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Recite nam, molim vas, vaše puno ime i prezime?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Džemail Bećiri iz sela Račak.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li celog života živeli u Račku?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste stari 48 godina i po nacionalnosti ste kosovski Albanac. Da li je to tačno?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li oženjeni?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko dece imate?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Petoro.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste ranije bili poljoprivrednik, ali poslednjih zadnjih nekoliko godina vi ste taksi vozač?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Bio sam taksi vozač, vozač taksija, ali više nisam. Sad se ponovo bavim poljoprivredom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. A sada predlažem da pročitam vrlo kratak sažetak. U stvari trebao bih pitati još nekoliko pitanja. Gospodine, da li ste sedmog decembra 1999. godine

dali izjavu istražiteljima ovog Suda u vezi sa incidentima koji su se odigrali u Račku?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li vi šestog februara, ove godine pred predsedavajućim službenikom ovoga Suda potvrdili i u jednoj svečanoj izjavi da je izjava koju ste ranije dali tačna po vašem najboljem znanju i verovanju?

SVEDOK BEĆIRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Molim da se ta izjava sada označi kao dokazni predmet u ovom postupku.

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Molim da nam sekretarijat da dokazni broj.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 208.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, u ovoj izjavi koja vam se upravo daje stoji da je i pre napada na Račak od 15. januara 1999. godine Račak bio izložen napadima srpskih snaga. Svedok u svojoj izjavi opisuje da je 15. januara 1999. godine, odprilike otprilike u 6.45 ujutru, probuđen bukom eksplozije u selu. Shvatio je da Srbi napadaju pa su on i njegova porodica pošli uz brdo kako bi pobjegli. U Račku je bilo izbeglica iz Blinca (Blince) jer su njihove kuće već bile spaljene mesec dana ranije. On u svojoj izjavi opisuje kako je srpska policija ušla sa oklopnim vozilima i "pragama" i. I on je zatim identifikovao putem fotografija koje su dodatak njegovoj izjavi artiljeriju koju su Srbi koristili toga dana. Dok je gledao te pokrete artiljerije kroz dvogled i gledao kako oni dolaze prema selu, primetio je da je metak prošao kroz kapu koju je tada nosio. Tokom tog napada njegovi rođaci Rame (Rame), Zejnel (Zejnel) i Riza Bećiri (Riza Beqiri) bili su ubijeni i izgubili živote, a Zijer (Zyher) i Fetija Bećiri (Fetije Beqiri), njegova majka i kćer su ran-

jene iz vatrenog oružja. On se sklonio u kući Hisnija Eminija (Hysni Emiri) gde su bili prisutni i drugi seljani. On u svojoj izjavi opisuje kako je Esmet Emiri (Esmet Emiri) došao u kuću sa prostrelnom ranom u ruci i rekao da su Srbi ubili Esmetovog brata Ajeta (Ajet Emiri) pred njegovom kućom. Ovaj svedok mogao je čuti zvuke pucnjave i ljude kako vrište. On opisuje da je srpska policija došla i naredila im da izađu na ulicu gde je video mrtva tela svog rođaka Bajrama Mehmetija od 54 godine i njegove kćerke otprilike 20 godina, Hanemšu, kako leže na putu. Dvojica rođaka ovog svedoka, Beće (Beqe) i Merem (Mehrem) bili su pripadnici OVK. Merem se pridružio OVK tek nakon incidenta od 15. januara kad su ubijeni i njegov otac Riza i brat Halim. Svedok napominje da je tamo bilo redovnih policajaca koje je prepoznao, ali nije mogao da navede njihova imena, izuzev dva. Jedan se zvao Božo, a drugi Cvetko, prezime im ne zna. Ti su im policajci naredili da se poređaju na ulici i vređali ih. Muškarci su zatim bili razdvojeni od žena. Srpska policija optužila je muškarce da su vojnici OVK i da su pucali na njih i zapretili su da će oni biti ustreljeni. Zatim su pucali u jednog od seljana i za dlaku ga promašili. Muškarcima je naređeno da idu uz brdo, međutim umesto toga otišli su i prema potoku Beriša. Srpska policija došla je iz jednog drugog smera i pucala na njih. Oni su potražili zaklon i na svu sreću nisu bili ozleđeni. U dodatku u svojoj izjavi on opisuje oznake koje su policajci nosili na rukavima. On i njegov rođak doneli su mrtva tela Rize, Zenela i Halima natrag u Šefčetovu (Shefčet) kuću, a kasnije su ih preneli u džamiju gde je sakupljeno još otprilike 40 drugih leševa. Kasnije je saznao da je, da su 24 leša pronađena u dolini onog dana kada je stigao Vilijam Voker iz OEBS-a. On kaže da je bilo ukupno oko 40 žrtava. Zatim, ovaj svedok opisuje kako je 17. januara, dva dana nakon napada on sa porodicom napustio selo i otišao za Lužnu (Luzha) dva ili tri kilometara daleko od Račka, a zatim opisuje kako je narednih nedelja putovao u druga sela zajedno sa ostalim izbeglicama. On u svojoj izjavi kaže da na dan masakra nije bilo OVK u Račku. On je prilikom pripremnog razgovora za ovo svedočenje objasnio da nije bilo pripadnika OVK u njegovom delu Račka. Kao što vi naravno znate, Račak se sastoji

od više četvrti koje se nazivaju mahale. On smatra da je došla OVK u Račak nakon napada. On je takođe čuo da je srpskom istražnom sudiji bilo dopušteno da dođe u Račak, da je OVK to dopustila pod uslovom da je ne prati srpska policija. On kaže da mu je rečeno da je srpska policija došla u Račak 18. januara i silom tela odvezla u prištinsku mrtvačnicu. Rečeno mu je da je većina mrtvih tela vraćena seljanima odprilike otprilike mesec dana nakon toga, te se vratio u Račak kako bi prisustvovao sahranisprovodu. On je ostao na Kosovu tokom celog sukoba. Ovo je dakle bio dakle kratki sažetak izjave koju ste vi, časni Sude, dobili, a sada je ovaj svedok na raspolaganju za unakrsno ispitivanje.

SUDIJA MEJ: Nastavićemo sa unakrsnim ispitivanjem sutra ujutru, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam prigovor, rekli ste da ćete mi omogućiti da stavim povodom K-12 na kraju današnjeg rada.

SUDIJA MEJ: Nije na vama da o tome govorite. To je postupak koji je usvojio Sud, to nema veze sa vašom intervencijom, ali recite šta želite reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa želim samo da konstatujem nekoliko činjenica. Prvo, nesumnjivo je da svedok K-12 položio zakletvu, drugo nesumnjivo je da je počeo sa svedočenjem jer je odgovorio za par minuta na par pitanja. Pa je onda to svedočenje prekinuto. Prema vašim pravilima na koje sve upozoravate od kad počne svedočenje kad dođe do prekida ne može suprotna strana niti bilo ko da komunicira sa svedokom, što u ovom slučaju nije poštovao. To je jedna stvar na koju skrećem pažnju, na koju prigovaram. Druga stvar, on je ovde izjavio u mikrofonski da su ga dva dana obrađivali. Ja vas podsećam da postoji međunarodna konvencija koja garantuje da se ne mogu iznuđivati iskazi svedoka. A šta je to dva dana obrađivanja, smatram da je vaša dužnost da to takođe utvrdite. To je sve što imam da kažem.

SUDIJA MEJ: Tužilaštvo, odnosno strane u ovom postupku imaju pravo da razgovaraju sa svedokom pre nego što svedok počne svedočiti. Ukoliko je potrebno oni od svedoka mogu uzeti dodatne izjave. Prema tome, tu nije bilo nepravilnosti. Drugo, strana u postupku može uz dopuštenje Suda kontaktirati svedoka i tokom svedočenja ukoliko je tako nešto potrebno. U ovom slučaju, Tužilaštvu je dozvoljeno da govori sa svedokom, jer je svedok odbijao da svedoči. Prema tome, vaš je prigovor u tome smislu neutemeljen, nije došlo do kršenja pravilnosti. Sada moramo prekinuti sednicu. Gospodine Bećiri, molim vas da se vratite ovamo sutra ujutru u 9.00. Izvinjavam se, podsećam da sutra počinjemo sa radom u 9.30, kako biste nastavili sa svedočenjem. Molim vas takođe da imate na umu da tokom ovog prekida ni sa kim ne razgovarate o vašem svedočenju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. O vašem svedočenju ne smete ni sa kim razgovarati sve dok svedočenje ne bude gotovo.

SVEDOK BEĆIRI: U redu.